

6502 SAYILI TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN KAPSAMINDA TÜKETİCİ KREDİSİ VE KREDİ KARTI SÖZLEŞMELERİNDEKİ KİŞİSEL TEMİNATLARLA İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER

*(Evaluations on Personal Guarantees in Consumer Loans and Credit Cards
Contracts within the scope of Consumer Protection Act No 6502)*

Prof. Dr. Ebru CEYLAN¹

ÖZ

Tüketici kredisi sözleşmelerinde ve kredi kartı sözleşmelerinde tüketicinin kişisel teminatlar bakımından korunması için 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda ve Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Kanunda önemli düzenlemeler getirilmiştir. Tüketici kredilerinde ve kredi kartlarında kişisel teminatlar sözleşme taraflarının edimlerini yerine getirmemelerinin bir güvencesi olmaktadır. Tüketici sözleşmesi sayılan tüketici kredisi sözleşmesi ve kredi kartı sözleşmesinde tüketicinin borçlarına karşılık verilen kişisel teminat “adi kefalet” sayılmaktadır, tüketicinin alacaklarına ilişkin verilen kişisel teminat ise “müteselsil kefalet” sayılmaktadır. Bu nedenle adi kefalet ve müteselsil kefaletin hukuki sonuçları çalışmamızda açıklanmıştır. Ayrıca, kişisel teminatın tüketici kredisi ve kredi kartı sözleşmelerinde kefaletten farklı bir türde kararlaştırılması halinde bu kişisel teminatların neler olabileceği ve kefaletin geçerlilik şartlarını taşımalarının gerekip gerekmediği hakkında doktrindeki görüşler ve Yargıtay’ın güncel kararlarında kişisel teminatlarla ilgili yaklaşımı çalışmamızda incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tüketici, kredi veren, tüketici kredisi, kredi kartı, kefalet, garanti, sigorta.

ABSTRACT

The Consumer Protection Act no. 6502 and the Bank Cards and Credit Cards Act have adopted essential provisions for the the protection of the consumer in terms of personel guarantees in consumer loans and

¹ İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, ebruceylan@aydin.edu.tr, ORCID: 0000-002-1618-1618-0128

credit cards contracts. The personal guarantees in consumer loans and credit cards contracts are assurance for the person who fails to fulfill his obligations. Personal guarantee, which is for the consumer's debts in credit card contract and consumer loan contract as consumer contract, is deemed as "ordinary guarantee" and personal guarantee, which is for the consumer's receivables is deemed as "joint guarantee". Consequently, the legal results of the ordinary and the joint guarantee has explained in our paper. Moreover, the views in doctrine as to where personal guarantee in consumer loans and credit card contracts is agreed upon different from suretyship what these personal guarantee might be and whether these alternative guarantee must have conditions of validity of suretyship, and current decisions of Court of Cassation on personal guarantees has been reviewed.

Keywords : consumer, issuer of a loan, consumer loan, credit card, suretyship, guarantee, insurance.

GİRİŞ

Banka ve finans sektörü alanında kredi işlemleri önemli yer tutmaktadır. Tüketiciler, maddi destek sağlayan tüketici kredisi ile ve ödeme aracı olan kredi kartı ile ihtiyaçları olan mal ve hizmetlere kavuşabilmektedir. Kredi kartı sözleşmesinde tüketiciler kredi kartı limiti oranında mallara ve hizmetlere sahip olabilmektedir. Tüketici kredileri ve kredi kartları hayatımıza ekonomik şartların etkisiyle girmiştir. Mevcut gelirleri ile mallara ve hizmetlere ulaşmada zorluk çeken tüketicilerin bu ihtiyaçlarını karşılamalarında bir araç olarak tüketici kredileri ve kredi kartları ortaya çıkmıştır. Tüketici kredisi sözleşmesinde kredi veren kuruluşlar faiz veya benzeri menfaat karşılığında tüketicilerin belirli süreli veya belirsiz süreli olarak kredi kullanarak ihtiyaçlarını karşılamalarını sağlamaktadır. Tüketici kredisi sözleşmesi tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olarak hem tüketiciye, hem de kredi veren kuruluşa haklar ve borçlar getirmektedir. Tüketici kredisini alan tüketicinin alım gücü artmaktadır, ancak kredi borcunu geri ödemede yükümlülükler altına da girmektedir. Kredi kuruluşları tüketici kredisi vererek para kaynaklarını kullanmaktadır. Tüketiciler ekonomik bakımdan daha zayıf konumları nedeniyle kredi kuruluşları karşısında istismara açıktır. Bu nedenle tüketici kredisi ve kredi kartı sözleşmesi kurmadan önce tüketicilerin karar verme iradelerinin aydınlatılması şarttır. Bu sözleşmelerde kredi kuruluşlarının tüketicileri bilgilendirme yükümlülükleri büyük önem kazanmıştır. Tüketicilerin

tüketici kredisi alırken ve kredi kartı kullanırken daha bilinçli şekilde kredi almaları ekonomik haklarının korunmasını sağlayacaktır. Zira tüketici kredisi alan tüketicilerin sözleşmeyi dikkatli incelemeyen, acele imzalayarak sözleşme şartlarını iyice düşünmeden karar vererek sözleşmeyle bağlanmaları ağır şartlar altında kredi borcunu ödemek zorunda kalmalarına neden olmaktadır.

Tüketici kredisi sözleşmesinin konusu, mesleki veya ticari olmayan bir kredinin tüketiciye kullandırılmasıdır. Bir gerçek kişi adına düzenlenen bireysel kredi kartı ile ticari kredi kartı arasında çeşitli farklar vardır. Ticari kredi kartı bankalar tarafından yalnızca tüzel kişiler için düzenlenen ve birtakım sorumluluklar gerektiren kartlardır². Tüketici kredisi sözleşmesinin ve kredi kartı sözleşmesi tüketici sözleşmesi niteliğinde kabul edilmesinin en önemli sebebi kredi alan/kredi kartı kullanan tarafın tüketici olmasıdır.

Tüketici sözleşmelerinde kişisel teminatların 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m.4/VI hükmüne göre her ne isim altında olursa olsun adi kefalet sayılacağı ile ilgili bu kural bütün tüketici sözleşmeleri için geçerlidir. Tüketici kredisi ve kredi kartı sözleşmelerinde kişisel teminat olarak kefil veya kefiller alınmaktadır, çünkü tüketicinin borçlarını teminat almadan tüketiciyle sözleşme kurmayı kredi veren istememektedir. Ekonomik bakımdan güçlü olan kredi kuruluşlarının tüketicinin kredi borcunu ödemesiyle ilgili öncelikle tüketiciye daha sonra kefile başvurması gerekmektedir.

Çalışmamızda tüketici kredilerinin ve kredi kartlarının tüketiciler bakımından tehlikeleri, kişisel teminatların ilişkisi, Tüketici Hukukunda kişisel teminatlarla ilgili genel düzenleme, tüketici kredileri ve kredi kartları ile ilgili özel düzenlemeler ve bu sözleşmelere verilen diğer kişisel teminatlar güncel Yargıtay kararları çerçevesinde değerlendirilerek incelenecektir.

I. TÜKETİCİ KREDİSİ SÖZLEŞMESİNİN VE KREDİ KARTI SÖZLEŞMESİNİN TÜKETİCİLER BAKIMINDAN TEHLİKELERİ

Ülkemizde tüketici kredisi ve kredi kartı kullananların sayısı çok yüksek oranda olduğundan³ tüketicilerin borçlanması ile ilgili hukuki

2 <https://www.fonradar.com/ticari-kredi-karti-ile-normal-kredi-karti-arasindaki-7-fark/> (E. T. 26.04.2021)

3 Bireysel kredi kullanan kişi sayısı (takipteki krediler hariç) son bir yılda 2,5 milyon kişi

sorunlar çok artmıştır. 2020 yılında ise bütün dünyayı ve ülkemizi de etkileyen koronavirüs pandemisinin etkisiyle tüketici kredisi kullanan tüketicilerin sayısı daha fazla yükselmiştir⁴. Gerek tüketici kredisi ve gerekse kredi kartı sözleşmelerinde pek çok tüketici, geleceği düşünmeden aşırı borç altına girebilmektedir. Kredi alan tüketicilerin çoğu zaman kendi ihtiyaçlarına uygun seçimler yapmaması bu durumlara neden olmaktadır⁵. Sürekli reklamlarla bilinci etki altına alınan tüketiciler kredi kullanmaya teşvik edilmektedir. Tüketici kredisi sözleşmelerinde, ödünç veren satın alma gücünü ödünç alana faiz veya benzeri karşılıkla vermektedir. Kredi kartı sözleşmelerinde kredi kartı kullanan tüketiciler bonus, mil, puan gibi avantajların etkisinde kalarak alışverişlerinde ciddi miktarda borç altına girmektedir. Bu sözleşmelerde tüketiciler gecikme halinde borcunu hiç veya gereği gibi ödememekten dolayı çok yüksek miktarlarda geri ödeme yapmak zorunda kalmaktadır. Bu nedenle tüketicilerin bu türdeki kredi sözleşmeleri kurmadan önce kredi verenin sözleşme şartları bakımından doğru ve detaylı şekilde tüketicileri bilgilendirme yükümlülüğü bulunmaktadır⁶. Tüketicilerin bu sözleşmelerle ilgili reklamlara karşı korunması için Ticari Reklam Ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği⁷ m.25 hükmünde finansal hizmetlerle ilgili reklamlarda belirtilen kurallara kredi verenin uyması gerekir. Bu hükmün birinci fıkrasında göre faiz ve kâr payı oranlarının yer aldığı reklamlarda, bu oranların doğru belirtileceği ve vade sonunda elde edilecek toplam tutarı etkileyecek koşullara yer verileceği, ikinci fıkrasında kredi hizmetlerine ilişkin reklamlarda faiz ve kâr payı oranlarına yer verilmesi durumunda; kredinin tüketiciye toplam maliyetinin aylık ve yıllık yüzde değeri açık ve anlaşılır şekilde reklamın ana vaadinde belirtileceği ,üçüncü fıkrasında kredinin türü ve vadesi, istenilen teminatların ya da aranan diğer özelliklerin veya geri ödeme koşullarında tüketicilerin yanıtılmayacağı açıkça düzenlenmiştir. Ayrıca kredi verenin kredi itibarını değerlendirme ve aşırı borçlanmayı

artarak 34 milyon kişiye ulaşmıştır. (https://www.riskmerkezi.org/Content/Upload/istatistikraporlar/ekler/2626/Risk_Merkezi_Aylik_Bulten_Ozeti_Kasim_2020.pdf, E. T.: 07.02.2021). Türkiye 'de kredi kartı kullana sayısı Aralık 2020 itibariyle 75.697.214 sayısına ulaşmıştır. (<https://bkm.com.tr/pos-atm-kart-sayilari/> ,E.T. : 07.02.2021).

4 <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/son-bir-yilda-287-bin-kisi-ilk-defa-ihhtiyac-kredisi-kullandi-1765792>, erişim tarihi: 07.02.2021). CEYLAN, Ebru, Tüketici Hukuku Alanında Koronavirüs Sürecinin Etkileri , İstanbul Barosu Dergisi Temmuz – Ağustos 2020 , C. 94 S. 2020/4 , s. 15 vd.

5 ATAMER, M. Yeşim, **Kredi ve Diğer Finansman Sözleşmelerinde Tüketicinin Korunması**, İstanbul 2016, s.12.

6 ATAMER, s. 67.

7 RG. 10.01.2015 S. 29232.

önlemek için önlemler alma yükümlülüğü bulunmaktadır⁸. 2008/48 sayılı Tüketiciler için Kredi Sözleşmeleri Hakkında AB Direktifinin⁹ m. 8 hükmünde kredi sözleşmesinin kurulmasından önce kredi verenin, tüketicinin kredi itibarını, tüketiciden ve diğer bankalardan alacağı bilgiler çerçevesinde değerlendirmesi gerektiği düzenlenmiştir. Ancak burada tüketicinin itibarının ne zaman kredi almaya yeterli olacağı konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Türk Hukukunda ise kredi kartı limitleri, tüketicinin gelirine göre belirlenmektedir. Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Yönetmelik m.22/III hükmüne göre¹⁰ ilk defa kredi kartı sahibi olacak bir gerçek kişinin tüm kart çıkaran kuruluşlardan temin ettiği kredi kartları için tanınacak toplam kredi kartı limitinin, ilk yıl için, ilgilinin aylık ortalama net gelirinin iki katını, ikinci ve sonraki yıllar için ise dört katını aşamayacağı belirtilmiştir.

Tüketici, tüketici kredisi sözleşmeleri ve kredi kartı sözleşmelerinin kurulması aşamasında¹¹ sözleşmenin belirli şekle bağlanması ve zorunlu içeriği ile korunmaktadır. Ayrıca tüketici kredilerinde tüketiciler cayma hakkına da sahiptir. Tüketici kredisi sözleşmeleri ve kredi kartı sözleşmelerinin ifası aşamasında¹² faiz ve benzeri taleplere karşı sınırlayıcı hükümlerle Finansal Tüketicilerden Alınacak Ücretlere İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 'te tüketici kredileri için m. 10 ve kredi kartları için m.11 hükümlerindeki ücretlerle, ilgili sınırlamalarla ve yeniden yapılandırmalarla tüketiciler korunmaktadır.

II. TÜKETİCİ KREDİLERİ VE KREDİ KARTLARI İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER

A. Tüketici Kredileri Bakımından

4077 sayılı TKHK. 'nun yürürlüğe girmesine kadar kredi veren kuruluşlara karşı tüketicilerin korunması için bir düzenleme bulunmuyordu¹³. Tüketici kredisi, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un¹⁴ (TKHK.) yürürlüğe girmesiyle m. 10 hükmünde

8 ATAMER, s. 82.

9 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008L0048&from=FR> (E. T. 01.02.2021).

10 Bu hüküm en son RG. T. 25.09.2020 S. 31255 'deki çıkarılan Yönetmelik ile yeniden düzenlenmiştir.

11 ATAMER, s. 90 vd.

12 ATAMER, s.115 vd.

13 AKİPEK, Şebnem, **Tüketici Kredileri, Milli Şerh**, Editörler: Av. Hakan Tokbaş –Yrd. Doç. Dr. Özlem Tüzüner, İstanbul 2016, s.482 vd.

14 RG. 08.03.1995 S. 22221.

ilk defa düzenlenmişti. 4077 sayılı TKHK. m. 10 hükmünde tüketici kredilerinin tanımı yapılmamıştı¹⁵. Bu hükümde tüketicilerin banka veya benzeri finans kurumlarına bir mal veya hizmeti satın almak amacıyla banka veya finansman kuruluşuna başvurarak tüketici kredisi alabilecekleri düzenlenmişti. Daha sonra 2003 yılında 4822 sayılı Kanunla¹⁶ değiştirilen m.10 hükmünde, tüketicilerin bir mal veya hizmet edinmek amacıyla kredi verenden nakit olarak aldıkları kredinin tüketici kredisi olduğu belirtildi. Bu krediler yanında kredi kartı ile mal veya hizmet temini neticesinde nakdi krediye dönüşen veya kredi kartı ile nakit çekmek suretiyle kullanılan krediler de tüketici kredisi sayılarak TKHK. m. 10 hükümlerine tâbi oldu (4077 sayılı TKHK.m.10/A).

Tüketici kredileri mesleki ve ticari amaç dışında alınan kredilerdir¹⁷. Tüketici kredisi sözleşmesi, kredi alan tüketici ile kredi vermeye yetkili kişiler arasında yapılan sözleşmedir¹⁸. Bu sözleşmenin tarafları kredi veren ve tüketicidir. İşte bu nedenle tüketici kredisi sözleşmesi, bir tüketici sözleşmesidir.

Kredi veren, 4077 sayılı TKHK m.3 k hükmüne göre mevzuatları gereği tüketicilere nakit kredi vermeye yetkili olan banka, özel finans kuruluşu ve finansman şirketlerini belirtmekteydi, yeni 6502 sayılı TKHK.m.3ğ hükmüne göre, mevzuatı gereği tüketicilere kredi vermeye yetkili olan gerçek veya tüzel kişiyi belirtmektedir.

Krediyi alan kişinin mutlaka “tüketici” sıfatını taşıması gereklidir. Türk Hukukunda Avrupa Birliği Hukukundan farklı olarak tüketici niteliğini, gerçek ve tüzel kişiler taşıyabilir. Tüketici, eski 4077 sayılı TKHK. m. m.3e hükmüne göre bir mal veya hizmeti ticari veya mesleki olmayan amaçlarla edinen, kullanan veya yararlanan gerçek ya da tüzel kişiyi belirtmekteydi, yeni 6502 sayılı TKHK m.3 k hükmüne göre ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek ve tüzel kişidir.

Tüketici Hukukumuzdaki pek çok tanım, büyük ölçüde Avrupa Birliği Hukukundan etkilenmiştir. 22 Aralık 1986 tarihli 87/102

15 AKİPEK, Şebnem, **Türk Hukuku ve Mukayeseli Hukuk Açısından Tüketici Kredisi**, Ankara 1999, s. 143-144; GEZDER, Ümit, **Tüketici Kredisi Sözleşmeleri**, İstanbul 1998, s. 22; REİSOĞLU, Seza, **Tüketici Kredileri Hukuki Sorunlar :4077 Sayılı Yasada Değişiklik Öngören Taslak, Bankacılar Dergisi**, S. 69, 2008, s.50 vd.

16 RG. 14.03.2003 S. 25048.

17 AKİPEK, Şerh, s.482.

18 ASLAN, İ. Yılmaz, **Bankacılar İçin Tüketici Hukuku**, İstanbul 2016, s.108; KARA, İlhan, **6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna Göre Hazırlanmış Tüketici Hukuku**, 2. Baskı, Ankara 2021, s. 1181.

sayılı Tüketici Kredileri ile ilgili ilk Avrupa Birliği Direktifi'nde üye devletler açısından tüketici kredileri için bağlayıcı standart ölçütleri düzenlenerek üye devletlerin düzenleme yapmasını öngörmüştü. Bu Direktife göre "tüketici" Direktif kapsamına giren işlemleri mesleki ve ticari faaliyetleri dışında kalan özel amaçlarıyla hareket eden gerçek kişilerdi¹⁹. Bu Direktifin kaldırılmasından sonraki 2008/48 sayılı AB Direktifi m.3 a hükmüne göre de tüketicinin, mesleki ve ticari faaliyetleri dışında kalan özel amaçlarıyla hareket eden gerçek kişiler olduğu kabul edilmiştir²⁰. 87/102/CEE sayılı Avrupa Birliği Direktifi'nde tüketici kredisi sözleşmesi "*kredi verenin, bir tüketiciye ödemenin geri bırakılması, ödünç verilmesi veya başka benzeri mali destek verilmesini taahhüt ettiği ya da taahhüt etmeyi vaadettiği bir sözleşmedir*"²¹. 2008/48 sayılı Tüketiciler için Kredi Sözleşmeleri Hakkında Direktif m. 3 c hükmüne göre tüketici kredisi sözleşmesi "*kredi verenin, tüketiciye ertelenmiş ödeme, ödünç verme ve benzeri finansal kolaylıklar şeklinde kredi verdiği ya da kredi vermeyi taahhüt ettiği sözleşme*" yi ifade etmektedir. 6502 sayılı TKHK.m.22/I hükmüne göre tüketici kredisi sözleşmesi, kredi verenin tüketiciye faiz veya benzeri bir menfaat karşılığında ödemenin ertelenmesi, ödünç veya benzeri finansman şekilleri aracılığıyla kredi verdiği veya kredi vermeyi taahhüt ettiği sözleşmedir. *Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği*²² m.4 n hükmünde bu tanım bulunmaktadır.

Tüketici kredisi sözleşmesinin kurulabilmesi için, kredi kullanan kişinin tüketici sıfatına sahip olması, kredi verenin kredi vermeye yetkili bir kuruluş olması, alınan kredi ile tüketicinin finansmanının sağlanması, kredi verenin karşılığında faiz ya da benzeri bir menfaat elde etmesi ve tarafların sözleşme yapma konusunda anlaşmaları gerekir²³. Gerek 4077 sayılı TKHK.m.10 hükmüne ve gerekse 6502 sayılı TKHK.m.22/ III hükmüne göre bu sözleşmenin geçerli olması için yazılı şekilde kurulması gereklidir. Sadece tüketici, sözleşmenin geçerli olmadığını ileri sürebilir²⁴.

19 CEYLAN, Ebru, Avrupa Birliği Hukukunda ve Türk Hukukunda Tüketici Kredileri I, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* Y. 2008, S. 79, s.35 vd.

20 CEYLAN, *Avrupa Birliği* -I, s.37 vd.

21 CEYLAN, *Avrupa Birliği*-I, s.37.

22 RG. T.22.05.2015 S. 29353.

23 ZEVKLİLER, Aydın/ÖZEL , *Çağlar Tüketicinin Korunması Hukuku* , Ankara 2016 , s. 228 vd.; AKİPEK, Şerh, s.490; GÜMÜŞ , M. Alper, *Tüketici Kanunu Şerhi*, İstanbul 2014, s. 178 vd.; KARA, s. 1181-1187 ; CEYLAN, Ebru, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun 'undaki Tüketici Kredileriyle İlgili Yeni Düzenlemeler, *İstanbul Barosu Dergisi Tüketici Hukuku Özel Sayısı*, C. 88 , 2014 Özel sayı : 1 , s. 64.

24 AKİPEK, Şebnem, Tüketici Kredisi ve Kredi Kartı Bakımından Tüketicinin Korunması, *Terazi Aylık Hukuk Dergisi*, C.9, Özel Sayı, Kasım 2014, s.60.

B. Kredi Kartları Bakımından

Kredi kartları, malları ve hizmetleri elde etmekte önemli bir ödeme aracı olarak günümüzde çok kullanılmaktadır. Kredi kartı kullanan tüketici ödemelerini belli bir vadede veya erteleyerek ödeyebilir, böylece kredi kartı çıkaran kuruluş tüketiciye bir kredi imkânı sunmuş olmaktadır²⁵. Tüketicide iki alanda kredi kartları kolaylık sağlamaktadır. Birincisi tüketici malın veya hizmetin bedelini peşin ödemekten kurtulmaktadır, ikincisi döner kredi kullanma kolaylığı sağlamasıdır²⁶. Döner kredi tüketicilere verilen ve zaman sınırı veya taksit ödemesi bulunmayan bir kredi türüdür²⁷.

Kredi kartları 2003 yılında 4822 sayılı Kanun ile 4077 sayılı TKHK. 'na eklenen m.10/A hükmüyle ilk defa düzenlenmiştir²⁸. Bu hükümde kredi kartının tanımı yapılmamıştı, ancak tabi olacağı düzenleme belirtilmişti. Kredi kartı ile mal veya hizmet alımı sonucu nakdi krediye dönüşen veya kredi kartı ile nakit çekim suretiyle kullanılan kredilerin de m. 10 hükümlerine tabi olduğu düzenlenmişti. Ancak, bu tür krediler hakkında m.10/II hükmünün (a), (b), (h) ve (ı) bentleri ile m.10/IV hükmünün uygulanması yasaktı. Daha sonra 2006 yılında çıkarılan 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu²⁹ (BKKKK.) ile kredi kartı sisteminin ilişkileri ve işleyişi ile ilgili olarak geniş şekilde düzenlenmiştir³⁰. 5464 sayılı BKKKK. m. 3 e hükmüne göre kredi kartı, "*nakit kullanımı gerekmeksizin mal ve hizmet alımı veya nakit çekme olanağı sağlayan basılı kartı veya fizikî varlığı bulunmayan kart numarasını*" ,kart çıkaran kuruluş ile "*banka kartı veya kredi kartı düzenleme yetkisini haiz bankalar ile diğer kuruluşlar*", kart hamili ile "*banka kartı veya kredi kartı hizmetlerinden yararlanan gerçek veya tüzel kişi* " belirtmektedir.

6502 sayılı TKHK. ise tüketici kredisi kapsamında m.22/II hükmünde bütün kredi kartı sözleşmelerini değil , bazı kredi kartı sözleşmelerini

25 AKİPEK, Şerh, s.493.

26 AKİPEK, Şerh, s.494.

27 bkz . <https://www.tbb.org.tr/tr/ana-sayfa/arama-sonuclari/315/?aranan=+d%C3%B6ner+kredi>; <https://egitimportal.tbb.org.tr/Egitim/Kategoriler> (E. T. 26.04.2021).

28 ASLAN, s. 148 ; AKİPEK, tüketici , s.63 ;CEYLAN , Ebru , Kredi Kartı Kullanan Tüketicinin Hukuki Durumu , **Doçentlik Tezi** , İstanbul 2010, s.16 vd.

29 RG. 01.03.2006 S. 26095.

30 ASLAN, s. 148; AKİPEK, tüketici ,s. 63 ; CEYLAN , Ebru , **5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununa Göre Kredi Kartları Hükümleri Çerçevesinde Tüketicinin Korunması, Tüketici Hukukunda Güncel Sorunlar** , Editör Dr. Gözde Zeytin Çağrı, İstanbul Şubat 2020 , s.29 vd.

düzenlemiştir³¹. Kredi kartının 6502 s. TKHK m.22/II anlamında tüketici kredisi sayılması için faiz veya benzeri menfaat karşılığında ödemenin üç aydan daha fazla süre ertelenmesi veya benzer şekilde taksitle ödeme imkânı sağlaması gerekir. Tüketici kredisi olarak nitelenen kredi kartlarına uygulanacak faiz oranının kredi kartı sözleşmesinde belirlenen orandan fazla olamayacağı da m.22/II hükmünde belirtilmiştir. Ayrıca 6502 s. TKHK.m.31/III hükmüne göre kart çıkaran kuruluşların tüketicilere yıllık üyelik kart aidatı ve benzeri isim altında ücret tahsil etmedikleri bir kredi kartı sunmak zorundadır. Böylece tüketicilerin ücretsiz şekilde kredi kartı kullanma imkânı da bu hükümle tanınmıştır³².

III. TÜKETİCİ HUKUKUNDA KİŞİSEL TEMİNATLARLA İLGİLİ DÜZENLEMELER

A. Tüketici İşlemlerinde Kişisel Teminatın Kefalet Sayılması Kuralı

Tüketici sözleşmeleri, ticari veya mesleki faaliyetleri çerçevesinde hareket edenlerle tüketiciler arasında kurulan işlemlerdir³³. 4077 sayılı TKHK.'da tüketici işleminin tanımı yapılmamıştı . 6502 sayılı TKHK.m. 3 (I) hükmüne göre *“mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlem tüketici işlemidir”*. Bu tanımla beraber taraflardan birinin tüketici olduğu bütün sözleşmeler geniş bir şekilde tüketici işlemi kapsamına girmiştir.

Gerek tüketicinin gerekse karşı tarafın, tüketici sözleşmesi nedeniyle borçlandığı edimi yerine getirmediği durumlarda teminat verilmişse bu teminatlar, alacaklının alacağına kavuşmasında önemli rol oynamaktadır. Teminatlarla ilgili emredici nitelikte genel bir düzenleme, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun m. 4/VI hükmünde bulunmaktadır. Bu hükme göre tüketicinin borcu için karşı

31 CEYLAN, Ebru, Kredi Kartıyla İlgili 6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun 'un Getirdiği Yenilikler, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 117, Mart – Nisan 2015, s.233 vd.

32 CEYLAN, kredi kartı, s.233 vd.

33 ZEVKLİLER/ÖZEL, s. 95; GÜMÜŞ, s. 9; HAVUTÇU, Ayşe, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun 'un Konu Bakımından Uygulama Alanı: Özellikle Tüketici İşlemleri Bakımından Kanun 'un Kapsamı, **Terazi Aylık Hukuk Dergisi**, C. 9, S. Özel sayı, Kasım 2014, s.8 vd .; CEYLAN , Ebru , 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamına Giren Tüketici Sözleşmeleriyle İlgili Değerlendirmeler, **Legal Hukuk Dergisi** Haziran 2020, C. 18 S. 210, s. 2489-2528.

tarafa verilen ve karşı tarafın tüketiciye vereceği kişisel teminatlarla ilgili genel bir hüküm getirilmiştir. Bu hükme göre tüketicinin edimlerine karşılık olarak kişisel teminat alınması halinde ismi ne olursa olsun adi kefalet sayılacağı, tüketiciye verilen kişisel teminatların ise aksine bir düzenleme yoksa müteselsil kefalet sayılacağı belirtilmiştir. Kanunun kişisel teminat veren kişiyi korumak istemesinin sebebi, kefillerin genellikle asıl borçluyla yakın ilişkilerine dayanarak yapmak zorunda kaldıkları kefalet sözleşmesinde ekonomik riske girmeleri ve gerek bilgi ve gerekse tecrübe bakımından ticari iş yapan banka karşısında zayıf konumda olmalarıdır³⁴.

4077 sayılı TKHK.'da, 4822 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce kişisel teminatlarla ilgili bir düzenleme yoktu. Eski 4077 sayılı TKHK döneminde ise sadece tüketici kredilerinde (m.10/III) ve konut finansmanı kredilerinde (m.10 /B-VIII) şahsi teminat verilmesi halinde kredi verenin asıl borçluya başvurmadan kefilen borcun ifasının istenemeyeceği düzenlenmişti. Bu hükümlerle, tüketici kredisinde kefil olan kişinin kefaletinin adi kefalet olması yönünde bir kural getirilmiştir³⁵. Bu düzenlemelerdeki “*asıl borçluya başvurmadan*” ifadesindeki başvurudan ne anlaşılması gerektiği konusunda hükümde açıklık bulunmadığı için tartışma doğmuştu. Yargıtay kararlarında³⁶ ve doktrinde³⁷ pek çok yazar tarafından asıl borçluya ihtarname gönderilmesi halinde kredi borcunun ödenmesinin ve bu ihtarnamede verilen süre içinde ihtarın sonuçsuz kalmasının yeterli olmadığını, asıl borçluya icra takibi başlatılarak asıl borçlu hakkında aciz vesikasının alınmasının gerektiği belirtilmişti.

01.03.2006 tarihinde Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Kanun

34 SERDAR, İlknur, Tüketici Kredilerinde Teminat, **Terazi Hukuk Dergisi**, Özel Sayı, C. 9, Kasım 2014, s.78,79.

35 ZEVKLİLER, Aydın /AYDOĞDU,Murat , Tüketicinin Korunması Hukuku , 3. Baskı , İzmir 2004, s.293;ÖZTEK ,Selçuk ,Genel Olarak Tüketici Kredileri ve Tüketici Kredilerinde Kişisel Teminatlar , **Bankacılar Dergisi** , S.67 ,2008 , s.13.

36 YHGK.22.06.2011 T. E. 2011/13-303 K.2011/437 s. K.; Y.19. HD.10.03.2010 T. E. 2010/394 K.2010/2499 s. K.; Y. 12. HD.11.02.2010 T. E. 2009/20733 K. 2010-2915 s. K. (www.lexpera.com.tr ; erişim tarihi: 26.12.2020).

37 ZEVKLİLER/AYDOĞDU,s.293; ÖZTEK, s.13-14 ; ALTOP, Atilla, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Tüketici Kredisi Sözleşmesi, **Uluslararası Tüketici Hukuku Sempozyumu**, 24-25 Kasım 2011, Metinler Kitabı, s.91; ÇEKER, Mustafa, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Kredi Kartı Borcunun Ödenmemesi ve Hukuki Sonuçları, **Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.VIII , S. 1-2 Yıl 2004 , s.430; HELVACI , İlhan , Banka Kredi Sözleşmeleri Çerçevesinde Adi Kefalet Sözleşmesine İlişkin Gelişmeler ,**İÜHF M C.LXV S. 1 ,Y. 2007 , s.272**; AKİPEK, Şebnem, “ Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Çerçevesinde Kredi Kartları “**AÜHFD**, Y.2003 C.52 S.3 , s.116; CEYLAN , Ebru ,Avrupa Birliği Hukukunda ve Türk Hukukunda Tüketici Kredileri II, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Y.2009,S.80, s.135.

m.24/V hükmünde kart hamilinin borcu kefile bildirilmedikçe kefil için temerrüt durumunun oluşmayacağına sözleşmede gösterileceği, sözleşme hükümlerinde kefilin sorumluluğunu artırıcı nitelikteki değişikliklere ve kartın kullanım limitinin yükseltilmesine ilişkin olarak kefilin ek şartlara dair sorumluluğunun başlaması için kefilin yazılı onayının alınmasının şart olduğu, kredi kartı kullanımlarındaki kefaletin Borçlar Kanununda belirtilen adi kefalet hükümlerine tâbi olduğu, asıl borçluya başvurulup borcun tahsili için tüm yollar denenmeden kefilin borcun ifasının istenemeyeceği düzenlenmiştir. Eski TKHK.m. 10/A hükmünde ise kredi kartı ile mal veya hizmet alımı sonucu nakdi krediye dönüşen veya kredi kartı ile nakit çekim suretiyle kullanılan kredilerin tüketici kredisi ile ilgili m.10 hükmüne atıf yapılmıştı. Bu durumda BKKKK. m.24/V hükmü ile bu hüküm arasında çelişki doğmuştu. Bu nedenle 6502 s. TKHK.m. 4/VI hükmü ile emredici kural konularak tüketici işlemlerinde şahsi teminatların tüketicinin edimlerine karşılık alındığı takdirde hangi isim altında olursa olsun TBK. 'da yer alan "*adi kefalet*" sayılması kanımızca isabetli olmuştur. Bu hüküm ile hem tüketici hem de tüketici lehine teminat veren kişi de korunmuştur. Tüketici Kredileri Yönetmeliğinin m.28 hükmünde de aynı kural tüketici kredileri tekrarlanmıştır.

TKHK.m.4/VI hükmü ile tüketicinin alacaklarına ilişkin karşı tarafın verdiği teminatların diğer kanunlarda hüküm bulunmadıkça "*müteselsil kefalet*" sayılacağı düzenlenmiştir. Böylece tüketici, alacakları bakımından da korunmuştur, ancak tüketiciye alacakları için verilen kişisel teminat eğer "*garanti*" ise müteselsil kefalet sayıldığında tüketicinin menfaati bakımından değerlendirildiğinde teminat değerini azalttığı için kanımızca da haklı olarak doktrinde eleştirilmiştir³⁸. Müteselsil kefalet dönüşümünde müteselsil kefalet nazaran daha hafif sorumluluk getiren kişisel teminatlar için kabul edileceğinin düzenlenmesi kanımızca daha isabetli olurdu.

TBK.m.582/III hükmüne göre kefil kanundan aksi anlaşılmadıkça kendisine tanınan def'i hakkından önceden feragat edemez, ancak sonradan vazgeçebilir. Ancak 6502 s. TKHK. m.4/VI hükmünün emredici niteliği gereği tüketici sözleşmesine kefil olan kişi def'i haklarından

38 GÜMÜŞ, s.47; ÖZEN, Burak, Tüketici Kredileri Çerçevesinde Verilen Kişisel Teminatların Geçerliliği, **3. Tüketici Hukuku Sempozyumu**, Düzenleyiciler: Av. Hakan Tokbaş, Prof. Dr. Fehim Üçışık, Ankara, 2014, s.294; COŞKUN YORULMAZ, Zeynep, Tüketici Sözleşmelerinde Şahsi Teminatlar, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul 2018, s. 98.

feragat edemez. Kanımızca tüketici sözleşmesine kefil olan kişinin def'i hakkından feragat edememesi tüketicinin korunması bakımından isabetli olmuştur, çünkü kanun koyucunun adi kefalet hükümleri aracılığıyla tüketici lehine sağlamaya çalıştığı koruma bakımından uygun olmuştur³⁹.

B. Kefalet Sözleşmesinin Şekil ve İçerik Bakımından Geçerli Olma Şartları

1. Adi Kefalet Sözleşmesi Bakımından

6098 sayılı TBK. 'nun adi kefalet sözleşmesi ile ilgili hükümleri kefil korumak ve kefilin sözleşmeyi yaparken düşünmeye sevk etmek amacını taşımaktadır

Kefilin adi kefil sıfatıyla yükümlülük altına girdiği ve borcunun tali borç olduğu kefalet türüne "adi kefalet" denilmektedir⁴⁰.

Öncelikle adi kefalet sözleşmesinin geçerli olması için geçerli bir asli borcun bulunması gerekir. TBK.m.582 hükmüne göre asli borç, mevcut olabildiği gibi gelecekte doğacak veya koşula bağlı da olabilir. Bir başka deyişle asli borcun kefalet sözleşmesinin yapıldığı anda var olması şart değildir⁴¹. Kural olarak asıl borç geçerli olmalıdır. Ancak bunun istisnası olan TBK.m.582/II hükmüne göre yanılma veya ehliyetsizlik nedeniyle sorumlu olmadığı bir borç için kişisel güvence veren kişi yükümlülük altına girdiği sırada sözleşmeyi sakatlayan eksikliği biliyorsa kefalete ilişkin kanun hükümlerinden sorumlu olacaktır.

Kefilin kefalet ehliyetine sahip olması gerekir⁴². Evli kişilerin kural olarak kefil olması diğer eşin yazılı rızasına TBK.m.584 hükmünde bağlanmıştır. Evli kişilerin bazı hukuki işlemleri eşlerin evlilik yaşantısını etkilemektedir, kefalet sözleşmesi de borçlandırıcı bir sözleşme olduğu için özel şarta bağlanmıştır⁴³. Bu hükme göre, kefalet sözleşmesi kurulması ile ilgili eşin yazılı rızasını sözleşme kurulmadan önce veya en

39 Aynı kanaatte OĞUZ, Uğur, Tüketici Kredilerinde Kefalet Sözleşmesi, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Okan Üniversitesi Hukuk Anabilim Dalı Ekonomi Hukuku Programı, İstanbul 2019, s.68.

40 EREN, Fikret, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, 7. Baskı, Ankara 2019, s.786; KILIÇOĞLU, Ahmet, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Ankara 2019, s.662; YAVUZ, Cevdet, **Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)**, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Güncellenmiş ve Yenilenmiş 16. Baskı, Hazırlayanlar: Prof. Dr. Cevdet Yavuz –Prof. Dr. Faruk Acar –Prof. Dr. Burak Özen, İstanbul 2019, s.804.

41 EREN, s.781; KILIÇOĞLU, s.645.

42 EREN, s.783; KILIÇOĞLU, s. 650.

43 KILIÇOĞLU, s.653; YAVUZ, s. 793.

geç kurulması sırasında vermesi gereklidir. Eğer mahkemenin verdiği bir ayrılık kararı veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı varsa bu düzenleme uygulanmaz. Kefalet sözleşmesinde sonradan kefilin sorumlu olacağı miktarın artmasına veya adi kefaletin müteselsil kefalete dönüşmesine veya kefil yararına olan güvencelerin önemli ölçüde azalmasına neden olmayan değişiklikler için eşin rızası aranmamaktadır. Bu kuralın istisnaları TBK.m.584/III hükmünde⁴⁴ düzenlenmiştir.

TBK.m.583/I hükmüne göre adi kefalet sözleşmesinin geçerli olması için yazılı şekil şartlarına uygun düzenlenmesi gerekir. Bu hükme göre kefil, adi kefalet sözleşmesinde sorumlu olduğu azami miktarı, kefalet tarihinin kendi el yazısıyla belirtmek zorundadır⁴⁵. Kendi adına kefil olma konusunda özel yetki verilmesi ve diğer tarafa veya bir üçüncü kişiye adi kefil olma vaadinde bulunulması halinde de aynı şekil şartları yerine getirilmelidir (TBK.m.583/II). Kefil ve alacaklının, adi kefalet sözleşmesinde adi kefilin sorumluluğunu borcun belirli bir miktarıyla sınırlandırması mümkündür. Adi kefalet sözleşmesinde kurulduktan sonra yapılacak değişikliklerde kefilin sorumluluğunu artıracak değişiklik ancak adi kefaletin şekline uyularak yapılabilir (TBK.m.583/III).

2. Müteselsil Kefalet Sözleşmesi Bakımından

Kefilin müteselsil kefil sıfatıyla yükümlülük altına girdiği kefalet türüne “müteselsil kefalet” denilmektedir⁴⁶. Müteselsil kefalette kefilin sorumluluğunun tali niteliği adi kefalete göre daha zayıftır, ancak fer'i niteliğini korumaktadır⁴⁷.

Müteselsil kefalet sözleşmesinin yapılması için bir geçerli asli borcun bulunması gerekir⁴⁸. TBK.m.582 hükmüne göre asli borç, mevcut olabildiği gibi gelecekte doğacak veya koşula bağlı olabilir.

44 Bu hükme göre ticaret siciline kayıtlı işletmenin sahibi veya ticaret şirketinin ortak ya da yöneticisi tarafından işletme veya şirketle ilgili olarak verilecek kefaletlerde mesleki faaliyetleri ile ilgili olarak esnaf ve sanatkarlar siciline kayıtlı esnaf ve sanatkarlar tarafından verilecek kefaletler , 27.12.2006 tarihli ve 5570 s. Kamu Sermayeli Bankalar Tarafından Yürütülen Faiz Destekli Kredi Kullanılmasına Dair Kanun kapsamında kullanılacak kredilerde verilecek kefaletlerde ve tarım kredi , tarım satış ve esnaf ve sanatkarlar kredi ve kefalet kooperatifleri ile kamu kurum ve kuruluşlarınca kooperatif ortaklarına kullanılacak kredilerde verilecek kefaletlerde eşin rızası aranmamaktadır.

45 EREN, s. 785; YAVUZ, s. 799 vd.; KILIÇOĞLU, s. 651 vd.

46 KILIÇOĞLU, s.664; EREN, s. 787; YAVUZ, s.808.

47 YAVUZ, s.809.

48 EREN, s.781; KILIÇOĞLU, s.645.

Kefilin kefalet ehliyetine sahip olması gerekir⁴⁹. Evli kişilerle ilgili olarak belirtilen hususlar müteselsil kefalet için de uygulanır (TBK.m.584).

TBK.m.583/I hükmüne göre müteselsil kefalet sözleşmesinin geçerli olması için yazılı şekil şartlarına uygun düzenlenmesi gerekir. Bu hükme göre kefil, müteselsil kefalet sözleşmesinde sorumlu olduğu azami miktarı, kefalet tarihini ve müteselsil kefil olarak sıfatıyla veya bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girdiğini kendi el yazısıyla belirtmek zorundadır⁵⁰.

Kendi adına kefil olma konusunda özel yetki verilmesi ve diğer tarafa veya bir üçüncü kişiye müteselsil kefil olma vaadinde bulunulması halinde de aynı şekil şartları yerine getirilmelidir (TBK.m.583/II). Kefil ve alacaklı, adi kefalet sözleşmesinde müteselsil kefilin sorumluluğunu borcun belirli bir miktarıyla sınırlandırması mümkündür. Müteselsil kefalet sözleşmesinde kurulduktan sonra yapılacak değişikliklerde kefilin sorumluluğunu artıracak değişiklik ancak müteselsil kefaletin şekline uyularak yapılabilir (TBK.m.583/III).

C.Tüketici Sözleşmelerinde Kefaletten Başka Bir Kişisel Teminatın Kararlaştırılması

6502 s. TKHK. m.4 /VI hükmünde tüketiciden alınacak kişisel teminat bakımından adi kefalet zorunluluğu getirmiştir. Ancak TKHK. m.4 f. 6 hükmüne aykırılık halinde hangi yaptırımının geçerli olduğunu belirtmemiştir. Bu nedenle doktrinde yaptırım hakkında çeşitli görüşler ileri sürülmüştür.

Doktrinde bir görüş⁵¹ , kefaletten başka bir kişisel teminatı tarafların kararlaştırmaları durumunda bu teminatın geçersiz olacağını ancak kesin hükümsüz sayılmayarak yasal tahvil ile kefalete dönüşeceğini ileri sürmüştür. TKHK.m.4/VI hükmüne aykırılık halinde diğer bir görüş⁵² “değiştirilmiş kısmi butlanın “geçerli olacağını ileri sürmektedir. Bu

49 EREN, s.783; KILIÇOĞLU, s. 650

50 EREN, s. 785; YAVUZ, s. 799 vd.; KILIÇOĞLU, s. 651 vd.

51 ALTOP , Atilla , *Bankacılık Sektöründeki Tüketici İşlemlerinde Tüketicinin Edimlerine Karşılık Olarak Alınan Şahsi Teminatlar , Yürürlüğe Beş Kala 6502 Sayılı Kanuna Göre Bankacılık ve İnşaat Sektörlerindeki Tüketici Hukuku ve Uygulamaları* , Ankara 2014 , s.10-11; GÜMÜŞ , s.46.

52 ÖZEN , sempozyum, s.291; ÖZEN , Burak , *Madde 4 : Temel İlkeler , Milli Şerh* , Editörler: Av. Hakan Tokbaş –Yrd. Doç. Dr. Özlem Tüzüner , İstanbul 2016, s.114; COŞKUN YORULMAZ, s.96.

görüş yapılan sözleşmenin tamamen kesin hükümsüz sayılmayacağını, tarafların adi kefalet sözleşmesi kurdukları yönünde anlaşmış sayılacaklarını belirtmektedir. Ayrıca TBK.m.27/II nedeniyle geçersiz olan kısım olmasaydı bu sözleşmenin hiç yapılmayacak olduğu da ileri sürülemez. Bu teminat türleri geçerli olmayacak, tarafların farazi iradelerine bakılmadan kendiliğinden adi kefalet dönüşecektir. Bu yazar tüketicinin alacaklarına ilişkin verilen kişisel teminatlar bakımından ise eğer kişisel teminat adi kefalet ise, burada değiştirilmiş kısmi butlanın söz konusu olacağını, borca katılma gibi kefalet dışında bir teminat ise burada da yasal tahvilin söz konusu olacağını ileri sürmektedir. Bir başka görüş⁵³ ise burada tahvilin veya değiştirilmiş kısmi butlanın söz konusu olmadığını, bir atfın söz konusu olduğunu adi kefalet sayılacağından kastedilenin, bu sözleşmelerin sonuçlarına adi kefalet sözleşmesi hükümlerinin uygulanacağını belirtmektedir.

Tahvil kavramı ve değiştirilmiş kısmi butlan kavramları birbirinden farklıdır. Tahvilde, sözleşmenin bütününün geçersiz olması aranmaktadır. Halbuki değiştirilmiş kısmi butlan halinde sözleşmenin yalnızca bir kısmı geçersizdir.

Borçlar Hukukunda bir sözleşme şekle uyulmadığı için geçersiz ise bu sözleşme yerine taraflar aynı veya benzer amaca başka bir sözleşme ile ulaşabileceklerse geçersiz olan sözleşmenin yerine bu sözleşmenin geçmesine “tahvil” denilmektedir⁵⁴. Tahvilin iradi ve kanuni olarak iki türü vardır. Tarafların tahvil edilen asıl işlemi yapma iradelerinin anlaşıldığı iradi tahvil halinde tahvil yoluyla işlem ayakta tutulmaktadır⁵⁵. Kanuni tahvilde ise kanun gereği tarafların iradeleri aranmadan bir işlem başka bir işleme dönüşmektedir⁵⁶. Tahvilin objektif ve sübjektif iki unsuru bulunmaktadır. Tahvilin objektif unsurundan geçersiz bir sözleşmenin var olması ve geçersiz sözleşme yerine geçecek bir sözleşmenin bulunması anlaşılmalıdır. Tahvilin sübjektif unsurundan ise tarafların farazi iradesi anlaşılmalıdır. Taraflar asıl işlemin geçersiz olduğunu bilselerdi ikinci işlemin geçerli olmasını isteyecekler ise bu unsur gerçekleşir⁵⁷.

53 KELEŞ , Adem , Tüketici Sözleşmelerinde Teminat , **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı , Ankara 2015, s.221.

54 EREN, Fikret , **Borçlar Hukuku Genel Hükümler** , 24. Baskı , Ankara 2019, s.333.

55 KANETİ, Selim, Hukuki İşlemlerin Çevrilmesi (Tahvili), İstanbul 1972, s.152-153.

56 KANETİ, s.157.

57 EREN, genel, s.334.

Kısmi butlanın türlerinden biri olan “değiştirilmiş kısmi butlan” kavramı⁵⁸ geçersiz hükmün yerine geçerli başka bir hükmün yerine ikâme edilmesini belirtmektedir. Değiştirilmiş kısmi hükümsüzlüğün “kanundaki emredici veya tamamlayıcı bir hükmün ikâme edilmesi” ve “ tarafların farazi iradelerine göre belirlenen hükmün ikâme edilmesi” olarak iki türü bulunmaktadır. Kanundaki emredici bir hükmün ikame edilmesi halinde, sözleşmenin geçersiz kısmı yerine kanunun emredici hükmü geçmektedir, kanundaki tamamlayıcı bir hükmün ikâme edilmesi halinde ise sözleşmenin geçersiz kısmı yerine ikâme edilecek hüküm tamamlayıcı nitelikte ise sözleşme boşluğu bu hükümle dolmaktadır⁵⁹. Eğer sözleşmenin geçersiz kısmı yerine ikâme edilecek kanunda uygun bir emredici veya tamamlayıcı bir hüküm bulunmazsa sözleşme boşluğu, tarafların farazi iradelerine dayanılarak doldurulmaktadır⁶⁰.

Kanımızca tüketici sözleşmelerinde tüketicinin borcu için verilen teminatla ilgili ifade “müteselsil kefalet “veya” garanti sözleşmesi” olarak sözleşmede bulursa dahi bu ifadenin “adi kefalet” olarak değerlendirilmesi 6502 sayılı TKHK. ‘na göre zorunludur . Ayrıca 6502 s. TKHK.m.4/VI hükmünde tüketicinin borcu için adi kefalet zorunluluğu getirilmesinden sonra buna aykırılık halinde getirilen teminatın Kanunda “kesin hükümsü” sayılmasının açıkça belirtilmesinde yarar vardır ⁶¹ .

D. Diğer Kişisel Teminatların Kefalet Sayılabilmesi İçin Kefaletin Geçerlilik Şartlarının Aranması ile İlgili Hukuki Sorun

TKHK.m.4/VI hükmündeki hükmün aksine bir kişisel teminat türünü tarafların kararlaştırmaları durumunda, bu kişisel teminata kefaletin geçerlilik şartlarına sahip olup olmaması hakkında doktrinde çeşitli görüşler ileri sürülmüştür.

Doktrinde bir görüşe ⁶²göre tarafların karar verdikleri kişisel teminatın tahvili sonucunda TBK. ‘nun kefalet sözleşmesinin şekline ilişkin hükümleri uygulanamaz. Bir başka görüşe⁶³ göre hem gerçek kişiler ve hem tüzel kişiler tarafından verilen kefalet dışındaki

58 KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip, “Değişik Kısmi Hükümsüzlük ve Genişletilmiş Kısmi Hükümsüzlük Kavramları ile İlgili Düşünceler, Prof. Dr. Selim Kaneti ‘ye Armağan, İstanbul 1996, s.29 vd.

59 COŞKUN YORULMAZ, s.95.

60 bkz. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s.27.

61 Aynı görüşte ÖZEN, Şerh, s.114.

62 GÜMÜŞ, s.47.

63 ALTOP, s.12; COŞKUN YORULMAZ, s.100.

kişisel teminatlara TBK.'nun hükümleri uygulanacağından bu kişisel teminatların kefaletin geçerlilik şartlarını taşıması gerekir. Kanımızca da kefalet dışındaki kişisel teminatlar için TBK.m.583 hükmünde kefaletle ilişkin belirtilen şartlar aranmalıdır. TBK.m.603 hükmündeki kefaletle ilişkin ehliyet ve şekil sınırlamalarına da dikkat etmek gereklidir⁶⁴. Zira bu hükmünde kefaletin şekline, kefil olma ehliyetine ve eşin rızasına ilişkin hükümler gerçek kişilerce kişisel teminat verilmesine ilişkin başka ad altında yapılan diğer sözleşmelere de uygulanacağı açıkça düzenlenmiştir. Garanti sözleşmesi kefalet sözleşmesine göre çok daha ağır yükümlülük getiren bir sözleşmedir. Kefaletle getirilen sınırlamaların garanti sözleşmesi için kabul edilememesi halinde bir çelişki ortaya çıkacaktır. Bu hükümle bu çelişkinin belirli oranda ortadan kalktığını belirten görüşe⁶⁵ katılıyoruz.

E. Tüketicinin Borçlarına Karşılık Verilen Kişisel Teminatın Kefalet Sözleşmesi Sayılmasının Hukuki Sonuçları

1.Adi Kefalet Sözleşmesinin Özellikleri

Adi kefalet, TBK.m.585 hükmünde düzenlenmiştir. Kefalet sözleşmesinde kefilin “müteselsil kefil” olduğu el yazısı ile yazılmamışsa adi kefalet mevcuttur⁶⁶.

Adi kefalette kefilin borcu tali ve fer’i nitelik taşımaktadır⁶⁷. Kefilin borcunu tali olması ile alacaklının kural olarak borçluya başvurmadan önce kefilin takip edememesi ve rehne başvurulmadan kefile başvurulmaması belirtilmektedir⁶⁸. Alacaklının kefile doğrudan doğruya başvurması, TBK.m.585 hükmünde sayılan sınırlı durumlarda mümkündür. Bu durumlar, borçlu aleyhine yapılan takibin sonucunda kesin aciz belgesinin alınması, borçlu aleyhine Türkiye ‘de takibin imkânsız hale gelmesi veya önemli ölçüde güçleşmesi, borçlunun iflasına karar verilmesi, borçluya konkordato süresi verilmiş olmasıdır.

Kefilin borcunun fer’i olması ile kefilin borcunun doğması devam etmesi ve sona ermesinin asıl borca bağlı olma özelliği taşıdığı belirtilmektedir⁶⁹.

64 ÖZEN, *Sempozyum*, s.294.

65 ÖZEN, *Sempozyum*, s.294.

66 KILIÇOĞLU, s.662.

67 EREN, s.776, 777; KILIÇOĞLU, s.655,656; YAVUZ, s.788.

68 EREN, s.777; KILIÇOĞLU, s.656; YAVUZ, s.788.

69 KILIÇOĞLU, s. 655; YAVUZ, s.788.

Adi kefalet müteselsil kefaletten pek çok açıdan farklıdır. Birincisi, adi kefalette alacaklı, önce kefile giderse kefil ona karşı tartışma def'ini ileri sürebilir. İkincisi, alacaklıya bir rehin verilmişse alacaklı, rehni paraya çevirmeden kefile giderse kefil ona karşı rehni paraya çevrilmesi def'ini ileri sürebilir. Ancak iki durumda (borçlunun iflasına veya konkordato mehli verilmesine karar verilmesi) alacaklı kefile sorumlu tutabilir (TBK.m.583/II).

Açığın kapatılması için kefil olunması halinde ise bazı durumlarda (borçlu aleyhine yapılan takibin sonucunda kesin aciz belgesinin alınması, borçlu aleyhine Türkiye'de takibin imkansız hale gelmesi veya konkordatonun gerçekleşmesi) alacaklı, doğrudan doğruya kefile başvurabilir. Bu durumlardan birinin varlığına rağmen sözleşme ile alacaklının önce borçluya başvurmak zorunda olduğu kararlaştırılabilir.

Kefil ile alacaklı arasındaki ilişkide, alacaklı kefile başvurduğunda asıl borç ilişkisine dayanarak ve kefalet sözleşmesine dayanarak savunmada bulunabilir⁷⁰. Kefilin sahip olduğu asıl borç ilişkisinden doğan def'iler, ödemezlik def'i, zamanaşımı def'i, asıl borcun muaccel olmadığı def'idir. Adi kefalet sözleşmesine özgü kefilin sahip olduğu def'iler ise tartışma def'i, rehni paraya çevrilmesi def'i, adi birlikte kefalet sözleşmesindeki bölme def'idir⁷¹.

TBK.m.591 hükmüne göre kefil, asıl borçluya veya mirasçılara ait olan ve asıl borçlunun ödeme güçsüzlüğünden doğmayan bütün def'ileri ileri sürmek zorundadır⁷². Kefilin alacaklıya karşı kullanabileceği def'ileri bildiğini veya bilmesi gerektiğini alacaklı ispatla yükümlüdür. Kefilin asıl borçluya karşı ileri süreceği def'iler asıl borcun yanılma, aldatma veya korkutma nedeniyle geçersiz olmasını da kapsamaktadır. Ancak TBK.m.591 hükmünde yanılma veya sözleşme ehliyetsizliği veya zamanaşımına uğramış bir borç sebebiyle borçlunun yükümü olmadığı bir borca bilerek kefil olması hallerinde kefil alacaklıya karşı def'ileri ileri süremez. Kefil asıl borçluya ait def'ilerin varlığını bilmeden alacaklıya ödemede bulunduğu rücu hakkına sahip olur (TBK.m.591/III).

Kefil ile borçlu arasındaki ilişkide kanunda sayılan durumlarda asıl borçludan güvence vermesini ve borç muaccel olmuşsa borçtan kurtarılmasını isteyebilir (TBK.m.595). Kefil, alacaklıya ifada bulunduğu ölçüde onun haklarına halef olur. Kefilin rücu hakkına ilişkin

70 KILIÇOĞLU, s.676; YAVUZ, s.821 vd.

71 KELEŞ, s. 232.

72 KILIÇOĞLU, s.;676 YAVUZ, s. 821.

zamanaşımı kefilin alacaklıya ifade bulunduğu anda işlemeye başlar (TBK.m.596/V).

2. Müteselsil Kefaletin Adi Kefalet Sayılmasının Hukuki Sonuçları

Müteselsil kefaletin “*adi kefalet*” sayılması kefil olan kişinin yararına olan bir durumdur, çünkü adi kefalette alacaklının öncelikle asıl borçluya başvurması gerekecektir. Bu durum alacaklı olan tüketici sözleşmesinin karşı tarafının aleyhine olan bir durumdur, çünkü alacaklı tüketiciyi öncelikle takip etmek zorunda kalacaktır.

Müteselsil kefalet, kefil için ağır yükümlülükler getirdiğinden tüketiciye kefil olmak isteyenler için bu kefaletin “*adi kefalet*” sayılması kanımızca kefalet sözleşmesi kurulmasını teşvik etmiştir. Tüketicinin de kefil bulmasında lehine bir durum olmuştur.

3. Garanti Sözleşmesinin Adi Kefalet Sayılmasının Hukuki Sonuçları

Garanti sözleşmesinde garanti veren garanti alana bir üçüncü kişinin edasını vaat etmektedir⁷³. TBK.m.128 hükmüne göre garanti veren bağımsız bir anlaşmayla garanti alana vaad ettiği üçüncü kişinin davranışını yerine getirmemesi halinde garanti alanın zararını tazmin edecektir. Garanti sözleşmesinin saf garanti ve kefalet benzeri garanti görünüş şekilleri bulunmaktadır⁷⁴. Garanti sözleşmesi TBK. ‘da açıkça düzenlenmemiş bir sözleşmedir, ancak TBK.m.128 hükmünün yardımıyla açıklanmaktadır. Bu sözleşme ivazsız bir sözleşme olup, garanti alanı belli bir amaca yöneltmeyi, garanti alanın hareket tarzından doğacak tehlikeyi bağımsız şekilde yüklenmeyi amaçlamaktadır⁷⁵.

Garanti sözleşmesi pek çok bakımdan kefaletten farklıdır. Garanti sözleşmesinin “*adi kefalet*” sayılması garanti verenin yararına olmuştur, çünkü kefilin borcu fer ‘i bir borç niteliği taşımakta iken garanti verenin

73 BARLAS, Nami, Kredi Kartı İlişkisinde Bankaya Karşı Verilen Kişisel Teminatın Niteliğinin Belirlenmesi, Prof. Dr. Ömer Teoman ‘a 55. Yaş Günü Armağanı, C. 2, İstanbul 2002, s.947 vd.

74 KOCAMAN, Arif, Türk Borçlar Kanunu’nun 603. Maddesi Üzerine Bir Değerlendirme, Prof. Dr. M. İlhan Uluşan’a Armağan, C.III, **Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Özel sayısı C.15 S.2 Temmuz 2016, s.487-488; BARLAS, “ saf garanti sözleşmesi “ ve “ teminatı amaçlayan garanti “ ifadelerini yerinde bulmamaktadır. Saf garanti sözleşmesinde garanti veren garanti alanı belirli bir davranışa yöneltmesi kefalet benzeri garantiye göre daha bariz olduğunu belirtmektedir. Kefalet benzeri garantide garanti alan (alacaklı) ile edimi garanti edilen (borçlu) arasında temel bir borç ilişkisi bulunduğunu, ancak saf garantide ise böyle bir temel borç ilişkisi bulunmayıp garanti veren ve garanti alan arasında bir teminat ilişkisi bulunduğunu belirtmektedir. BARLAS, s.948, 949.

75 YAVUZ, s.851 vd.

borcu bağımsız niteliktedir⁷⁶. Garanti verenin borcu bağımsız bir borç olduğundan asıl borç geçerli doğmasa veya sona erse dahi devam edecek bir borçtur. Garanti verenin borcu asli borç olduğu için alacaklı, tüketiciye başvurmadan teminat verene başvurabilir⁷⁷. Halbuki adi kefalette alacaklı, tüketiciye öncelikle başvurmalıdır. Garanti sözleşmesinde teminat veren tüketiciye ait def'ileri kural olarak alacaklıya karşı ileri süremez. Halbuki adi kefalette kefil asıl borca ilişkin def'ileri alacaklıya karşı ileri sürebilir⁷⁸. Garanti sözleşmesinde tartışma def'i, rehnin paraya çevirme def'i ve bölme def'isini ileri sürme imkânı yoktur. Halbuki adi kefalette kefilin alacaklıya karşı bu def'ileri ileri sürme imkanı vardır⁷⁹. Garanti sözleşmesinde garanti veren ödeme yaptığı takdirde kanuni halefiyete sahip olmaz. Halbuki adi kefalette kefil ödemede bulunduğu ölçüde alacaklının haklarına halef olmaktadır⁸⁰. Garanti sözleşmesi için bir şekil zorunluluğu yoktur , ancak kefaletin geçerli olması için yazılı şekil zorunludur⁸¹.

F. Tüketicinin Alacaklarına Karşılık Verilen Kişisel Teminatın Müteselsil Kefalet Sayılmasının Hukuki Sonuçları

1.Müteselsil Kefaletin Özellikleri

Müteselsil kefalet, ticari olmayan işlerde istisnai olup asıl olan adi kefalettir⁸². Tarafların açıkça kararlaştırdıkları takdirde söz konusu olan bir kefalet türüdür. TTK.m.7 hükmüne göre ticari borçlara kefalette kefil, alacaklının karşısında asıl borçlu ile birlikte müteselsilen sorumludur.

Kefalet sözleşmesinden doğan müteselsil kefalette alacaklı kefile borçlunun ifada gecikmesi ve ihtarın sonuçsuz kalması veya açıkça ödeme güçsüzlüğüne düşmesi hallerinde doğrudan başvurabilir (TBK.m.586/I). Bu hükmün uygulanması için borçlunun temerrüdünün genel koşullarının gerçekleşmesi veya borçlunun ifada açıkça ödeme gücünün olmaması gereklidir⁸³. Borçlunun iflası, konkordato isteminde bulunması ödeme güçsüzlüğünü gösterir⁸⁴.

76 KOCAMAN, s.490; YAVUZ, s.852; EREN, s.779 BARLAS, s.950.

77 YAVUZ, s. 852; EREN, s.779.

78 YAVUZ, s. 821; EREN, s.796; BARLAS, s.950.

79 YAVUZ, s. 822; EREN, s.797.

80 EREN, s.780; BARLAS, s.950.

81 BARLAS, s.950.

82 EREN, s. 788.

83 KILIÇOĞLU, s.665 vd.

84 YAVUZ, s.808.

Borç için bir rehin varsa, alacaklının rehni paraya çevirmeden kefilî sorumlu tutup tutamayacağı konusunda TBK.m.586 hükmünde rehin türlerine göre ayırım yapılmıştır⁸⁵. Eğer borç için teslim bağli taşınır rehini veya alacak rehini ile teminat verilmişse alacaklı kural önce rehini paraya çevirmek zorundadır, daha önce kefile gidemez. Anca bu kuralın istisnası sayılan alacağın rehni paraya çevrilmesi yoluyla karşılanmayacağı önceden hakim tarafından belirlenmişse veya borçlunun iflası veya konkordato mehli verilmesi durumlarında alacaklı daha önce kefile gidebilir (TBK.m.586/II). Eğer borç için taşınmaz rehini ile teminat verilmişse rehin paraya çevrilmeden önce kefilî takip edebilir. Ancak bunun için borçlunun ifada gecikmesi ve ihtarın sonuçsuz kalması veya açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması şarttır (TBK.m.586/I).

G.Tüketici Kredisi Sözleşmesindeki ve Kredi Kartı Sözleşmesindeki Kişisel Teminatlarla İlgili Özel Düzenlemeler

1. Tüketici Kredisi Sözleşmesindeki Özel Düzenlemeler

a. Genel Olarak

Tüketici kredilerinde kişisel teminatlarla ilgili ilk düzenleme, 4077 sayılı TKHK.m.10/III hükmünde yapılmıştı. Bu hükme göre tüketici kredisinin teminatı olarak şahsi teminat verildiği hallerde, kredi veren asıl borçluya başvurmadan, kefiliden borcun ifasını isteyemeyeceğini düzenlemişti. 6502 sayılı TKHK.m.4/VI hükmünde bütün tüketici sözleşmeleri için genel bir düzenleme getirilmiş olduğundan tüketici kredileri ile ilgili hükümlerde kişisel teminatlarla ilgili bir hüküm getirilmemiştir. Böylece emredici kural ile kredi verenin tüketici kredisi borcu için tüketiciye öncelikle başvurmadan kefile başvuramayacağı açıkça düzenlemiştir⁸⁶. Kanımızca TKHK.m.4/VI hükmünde açıkça “adi kefalet” sayılacağıının belirtilmiş olması eski hükme göre (TKHK.m.10/III) daha isabetli olmuştur , çünkü yeni TBK. m.586/I hükmüne göre kefalet müteselsil olsa bile asıl borçluya başvurmadan kefiliden talepte bulunulmayacaktır⁸⁷.

Tüketici kredisi sözleşmesinin belirli süreli veya belirsiz süreli olmasına göre zorunlu içeriğinde teminatlar da sayılmıştır (Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yön. m. 11k, m.12ğ). Tüketici Kredileri Sözleşmeleri

⁸⁵ YAVUZ, s. 808; EREN, s.788.

⁸⁶ Yargıtay Kararlarında da bu kuralın emredici olduğu üzerinde durulmuştur. Y. 19. HD. T.27.06.2019 E. 2018/1722, K. 2019/4129 sayılı kararı (karararama.yargitay.gov.tr; E. T. 10.12.2020).

⁸⁷ CEYLAN, *Tüketici kredisi*, s.75.

Yönetmeliği, m.4 /I b 'ye göre *"belirli süreli tüketici kredisi sözleşmesi"* ile sözleşmenin kurulduğu tarihte, kredi ilişkisinin sona erme tarihinin taraflarca sözleşmede açıkça kararlaştırıldığı tüketici kredisi sözleşmeleri, m.4/I c 'ye göre *"belirsiz süreli tüketici kredisi sözleşmesi"* ile sözleşmenin kurulduğu tarihte, kredi ilişkisinin sona erme tarihinin taraflarca sözleşmede kararlaştırılmadığı tüketici kredisi sözleşmeleri ifade edilmektedir. Tüketici kredisi sözleşmeleri, serbest kredi veya bağlı kredi olarak da düzenlenebilir⁸⁸.

Kişisel teminat sözleşmelerinde, teminat alacaklısına bir şey üzerinde aynı hak değil, alacak hakkı tanınmaktadır. Asıl borçlunun yükümlülüğüne ek olarak üçüncü kişi yükümlülük altına girerek zarar rizikosunu üstlenmektedir⁸⁹.

Tüketicinin teminat gösterme borcunun tüketici kredisi sözleşmesinde mutlaka yer alması şart değildir. Kredi itibarı yüksek ise krediyi, teminatsız da kullanma imkanını kredi veren sağlayabilir. Ancak çoğunlukla standart olarak kredi veren tarafından hazırlanan tüketici kredisi sözleşmelerine tüketicilerin borçlarını geri ödememesi riskine karşı kişisel veya aynı teminat kayıtları koyulmaktadır⁹⁰. Tüketici kredisi sözleşmeleri taraflar arasındaki güven ilişkisine dayanılarak kurulan sözleşmelerdir⁹¹. Bu nedenle kredi veren ekonomik durumu güven veren tüketiciyle sözleşme yapmaya önem vermektedir. Tüketici, tüketici kredisi sözleşmesi kurulmadan önce teminat getiremeyeceği açıkça belli ise kredi veren tüketiciye kredi kullandırmamaktadır. Ancak tüketici kredisi sözleşmesi kurulduktan sonra tüketicinin teminat gösterme borcunda temerrüde düşmesi durumunda kredi veren sözleşmeye haklı sebeple feshetme hakkına sahiptir⁹². Tüketicinin tüketici kredisi borcunu ödemesi halinde kural olarak teminatlar sona ermektedir, çünkü kredi verenin menfaati ortadan kalkmaktadır. Bu durumda kredi verenin teminatları tüketiciye veya üçüncü kişiye geri vermesi şarttır. TKHK. 'da teminatları iade etmeyle ilgili bir yükümlülük düzenlenmemiş olsa da kredi verenin teminatları geri vermesi dürüstlük kuralının bir gereğidir. Kredi veren kambiyo senedini veya kişisel teminat olarak getirilen banka teminat mektubunu tüketiciye iade etmelidir⁹³.

88 CEYLAN, *Tüketici kredisi*, s.72.

89 KUNTALP, Erden, Teminat Kavramı, Teminat Türleri ve Bunlardan Doğan Sorumluluk, **Prof. Dr. Reha Poroy'a Armağan**, İstanbul 1995, s.289 .

90 KILIÇ, Umut, Tüketici Kredilerinde Aynı Teminat Sorunu, **Yüksek Lisans Tezi**, 2019, s.45.

91 YILMAZ, Abdülhamit, **Belirli Süreli Tüketici Kredisi Sözleşmeleri**, İstanbul 2018, s. 218.

92 ZEVLİLER/ ÖZEL, s.95; ASLAN, s. 23; GÜMÜŞ, s. 9 vd; KARA, s.164.

93 YILMAZ, s.543.

Tüketici kredisi sözleşmesinde kredi alan tüketicinin borçları, sözleşme görüşmeleri aşamasında kredi verene bilgi verme borcu, krediyi kabul etme borcu, krediyi geri ödeme borcu, faiz ödeme borcu, teminat gösterme borcu, sigorta yaptırma borcu ve sözleşme masraflarını ödeme borcudur⁹⁴.

Kredi veren kuruluşun tüketicileri tüketici kredisi sözleşmesi sözleşme kurulmadan önce ve kurulduktan sonra tüketici kredisi sözleşmesiyle ilgili bilgilendirme yükümlülüğü bulunmaktadır⁹⁵. Bunun amacı, tüketicinin sözleşme kurma kararını vermeden önce iradesinin açıklığa kavuşmasını sağlamaktır⁹⁶. Tüketici kredisi sözleşmesinde bulunması gereken zorunlu şartlar eski ve yeni TKHK. 'da düzenlenmiştir. Teminatlar da zorunlu şartlar olarak tüketici kredisi sözleşmesinin içeriğinde yer alması gereken hususlardan biridir. 6502 s. TKHK. m.23 hükmüne göre kredi verenin ve varsa kredi aracısının tüketiciye teklif ettikleri kredi sözleşmesinin koşullarını içeren sözleşme öncesi bilgi formunu sözleşmenin kurulmasından makul süre önce vermeleri zorunludur. Kanımızca makul süre olarak tüketiciye yeterli düşünme süresi tanınmalıdır. Tüketici kredisi sözleşmesi kurulmadan önce ve kurulduktan sonra kefilin tüketici kredisi sözleşmesinin şartları hakkında bilgilendirilmesi gereklidir. Böylece kefil, tüketici kredisi sözleşmesinin taşıdığı riskler ve hukuki sonuçları hakkında bilinçli şekilde hareket edebilir⁹⁷.

Tüketici kredisi sözleşmesinin geçerli şekilde kurulması için yazılı şekilde yapılması gerekir. Kredi veren tarafından düzenlenen tüketici kredisi sözleşmesinin sonradan geçersizliğini tüketicinin aleyhine olacak şekilde ileri sürmesi yasaktır. Bu sözleşmenin en az on iki punto büyüklüğünde, anlaşılabilir bir dilde, açık, sade ve okunabilir bir şekilde düzenlenmesi ve bir örneğinin, kağıt üzerinde veya kalıcı veri saklayıcısı ile tüketiciye verilmesi zorunludur (6502 s.TKHK.m.22/ III, Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yön. m. 10) Kanımızca tüketici kredisi sözleşmesinin bir nüshasının kefile de verilmesi yönünde bir düzenlemenin Kanunda yapılmasında kefilin korunması için yarar vardır⁹⁸. Tüketici kredisi sözleşmesinde tüketicinin cayma hakkı

94 CEYLAN, *Tüketici kredisi*, s.73,74.

95 CEYLAN, *Tüketici kredisi*, s. 73; İŞINTAN, Pelin, *Bankacılık İşlemlerinde Tüketicinin Aydınlatılması Yükümlülüğü, Tüketici Hukukunun Güncel Sorunları*, Editör Dr. Gözde Zeytin Çağrı, İstanbul 2020, s. 255; SERDAR, s.81.

96 AKİPEK, Şerh, s.500.

97 SERDAR, s.81.

98 Aynı görüşte SERDAR, s.82.

bulunmaktadır (6502 s. TKHK.m.24). Kanımızca kefilin de cayma hakkından yararlanması gerekir. Bu düzenlemenin Kanunda yer almasında kefilin korunması için yarar vardır⁹⁹.

4077 sayılı TKHK. döneminde YHGK.T.22.06.2011 E.2011/13-303 K.2011/437 sayılı kararında¹⁰⁰ kredi verenin kişisel teminat veren kefiliden asıl borcun ödenmesini istemesi için asıl borçlu hakkında İİK.m.105 ve 143 hükümleri kapsamında kesin aciz vesikası alması gerektiği üzerinde durulmuştur. Aciz belgesi ile borçlunun malvarlığının alacaklının alacağını karşılama yetmediğini gösteren ispat aracı olduğu ve kesin aciz belgesi ile icra takibi sonucunda paraların paylaşılmasından sonra alacaklıya verilen belge olduğu belirtilmiştir.

Yargıtay'ın yerleşik uygulamasını gösteren kararlarında¹⁰¹ tüketici kredilerinde asıl borçlu hakkında takip yapıp sonuçsuz kalmadan kefil hakkında icra takibinin yapılmayacağı belirtilmektedir. Kefil, tüketici kredisiyle ilgili takip edilmesinden dolayı davacı olarak iptalini talep etmektedir. Bireysel kredi sözleşmesi başlıklı sözleşmenin "tüketici kredisi" niteliğinde olduğu anlaşıldığından kefilin talebi kabul edilmiştir¹⁰².

b.Sigorta Sözleşmeleri

Sigorta sözleşmeleri, tüketici kredisi sözleşmelerinde gösterilen kişisel teminatlardan biridir¹⁰³. Sigorta sözleşmeleri, sigortacının bir prim karşılığında kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan rizikonun meydana gelmesi halinde tazmin etme veya bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmeleridir (TTK.m.1401).

Sigorta sözleşmesinin bir tüketici işlemi olması için taraflarından birinin tüketici olması ve karşı tarafın sigortacı olması gereklidir¹⁰⁴. Burada sigorta sözleşmesinin türü, poliçe tutarı veya sözleşme süresinin

99 Aynı görüşte SERDAR, s.82.

100 <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> (E.T. 12.12.2020)

101 Y.13 HD. 13.12.2018 E.2016/11689 K.2018/12144 sayılı kararı (KARA, s.1246 dn.126); Y.13. HD. 11.12.2018 E.2016/14833 K.2018/11952 sayılı kararı (KARA, s.1246 dn.126).

102 Y.12. HD.T.29.11.2017 E. 2016/23425 K. 2017/14794 sayılı kararı (<http://kazanci.com.tr/gunluk/12hd-2016-23425.htm>) (E.T.12.12.2020)

103 KELEŞ, s.181 vd.

104 KARA, s.363.

bir önemi yoktur. Yargıtay¹⁰⁵ da 6502 sayılı TKHK. yürürlüğe girdikten sonra tüketicinin taraf olduğu sigorta sözleşmelerinin tüketici işlemi olduğunu kabul etmiştir.

Tüketici kredisi sözleşmesine sigorta yaptırılması ile ilgili özel bir düzenleme bulunmaktadır. TKHK.m.29 hükmüne göre, tüketicinin yazılı veya kalıcı veri saklayıcısı aracılığıyla açık talebi olmadan kredi ile ilgili sigorta yaptırması yasaktır. Tüketicinin sigorta yaptırması halinde istediği sigorta şirketinden sağladığı teminat, kredi veren tarafından kabul edilmek zorundadır. Bu sigortanın kredi konusuyla meblağ sigortalarında kalan borç tutarıyla ve vadesiyle uyumlu olması gerekir. Böylece kredi kuruluşları, tüketiciyi tüketici kredisi sözleşmesinde sigorta yaptırmaya ve kendi sigorta şirketiyle sözleşme yapmaya zorlayamaz. Böylece tüketiciye sigorta şirketini seçme özgürlüğü tanınmıştır¹⁰⁶. Bu hükme aykırılık halinde TKHK.m. 77/III hükmü gereği idari para cezası uygulanacaktır, Sigortacılık K.m.32/V hükmüne göre de “Kişilerin, sigorta şirketini seçme hakkı sınırlandırılmaz. Bir sözleşmenin unsurları içinde, taraflardan birinin bu sözleşmede yer alan herhangi bir hususta sigorta yapmaya zorunlu tutulduğu hallerde, söz konusu sigortanın belli bir şirkete yaptırılmasına ilişkin sözleşmeye konulmuş her türlü şart hükümsüzdür”. Sigortacılık K.m.32/V hükmüne aykırılık halinde de idari para cezası uygulanmaktadır. İki Kanun arasında idari para cezaları bakımından uyum olmaması doktrinde haklı olarak eleştirilmiştir¹⁰⁷. Kanımızca TKHK.m.29 hükmüne aykırılık halinde kredi kuruluşlarına yönelik yaptırım düzenlemesine ihtiyaç vardır, sadece TKHK.m.77 hükmündeki idari yaptırım uygulanması yeterli görülmemektedir¹⁰⁸.

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu m.28 hükmüne göre her türlü sigortacılık işlemleri denetime tabidir. Denetim yetkisi ve görevi Sigorta Denetleme Kurulu tarafından yapılmaktaydı, bu yetki ve görev 18.10.2019 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 47 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi¹⁰⁹ ile Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumuna verilmiştir.

105 Y.17. HD. T.14.06.2017 E.2016/13975 K.2017/6758 sayılı Kararı (KARA, s.364 dn.143); Y.17. HD. T.05.11.2015 E. 2015/13985 K.2015/11730 K. sayılı Kararı (KARA, s. 364 dn.143).

106 AKİPEK, Şerh, s.529; DEMİRKOL, Elit Meviza, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Sigorta Sözleşmelerine Etkisi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul 2020, s.95 vd.

107 SÜZEL, Cüneyt, **Bireysel Kredilerle Bağlantılı Kurulan Sigorta Sözleşmeleri Mevzuatının Değerlendirilmesi, Sigorta Hukukunun Bazı Güncel Sorunları**, İstanbul 2017 s.109.

108 ATAMER, s.182; SÜZEL, s.108; DEMİRKOL, s.99.

109 RG. T. 18.10.2019 S. 30922.

Sigorta sözleşmesi, sigortalının uğradığı zararın tazminini hedefleyen bir sözleşmedir¹¹⁰. Sigorta sözleşmesinin tanımı TTK.m 1401/I hükmünde düzenlenmiştir. Bu hükme göre sigorta sözleşmesi, sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmedir.

Kredi sigortasında, sigorta ettiren tüketicinin sigorta şirketine prim ödemesi karşılığında borçlarını zamanında veya hiç ödememesi nedeniyle alacaklının uğrayacağı zarar teminat altına alınmaktadır. Kefalet ivazsız bir sözleşme iken, kredi sigortasında sigortacı yüklediği rizikoya karşı prim aldığından ivazlı bir sözleşmedir ve kefaletten farklı olarak fer 'i ve tali özellik taşımamaktadır. Kredi sigortası sözleşmesinin esaslı unsurları sigortacı, sigorta ettiren tüketici, riziko, sigorta menfaati, sigorta tazminatı ve primdir¹¹¹.

Kredi sigortası ve krediye bağlı hayat sigortası sözleşmelerinde rizikolar çeşitlidir¹¹². Krediye bağlı hayat sigortası sözleşmesi tüketici kredisi sözleşmelerinde çok uygulanmaktadır. Bireysel Kredilerle Bağlantılı Sigortalar Uygulama Esasları Yönetmeliği m.2 hükmüne göre Türkiye 'de faaliyet gösteren her türlü kredi kuruluşunun sağladığı bireysel kredilerle bağlantılı yaptırılan ihtiyari veya zorunlu sigortaları ve bu sigortalar dâhilinde verilecek teminatları kapsadığı belirtildiğinden sigorta sözleşmesinin taraflarının ticari-mesleki amaçla hareket edip etmediğine değil, kredi sözleşmesinin bireysel veya ticari kredi niteliğine bakılması gerekmektedir¹¹³. Krediye bağlı hayat sigortası sözleşmesinde tüketicinin hem Sigorta Hukuku hem de Tüketici Hukuku ile koruma altında olduğu görüşü¹¹⁴ ileri sürülmüştür. Taşkın¹¹⁵, Sigorta hukukunun yegane amacının sözleşmenin zayıf tarafını korumak olmadığını,

110 YAZICIOĞLU, Emine / ŞEKER ÖĞÜZ, Zehra, **Sigorta Hukuku**, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, İstanbul 2020, s. 72.

111 TAŞKIN, Melda, Krediye Bağlı Hayat Sigortası Sözleşmesi, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel hukuk Anabilim Dalı, İstanbul 2015, s.16 vd.

112 Sigorta Hukukunda riziko ile "gerçekleşip gerçekleşmeyeceği veya ne zaman gerçekleşeceği belli olmayan ancak gerçekleşmesi halinde zarar veya diğer bir ekonomik ihtiyaç doğuran olay " olarak tanımı yapılmaktadır. YAZICIOĞLU/ŞEKER ÖĞÜZ, s.74.

113 TAŞKIN, s. 31 dn.97.

114 TAŞKIN, s.32.

115 TAŞKIN, s.33.

bu nedenle sigorta hukukunun kapsamına giren konuların TKHK. hükümlerine tabi tutulmasını isabetsiz bulmaktadır.

Sigorta sözleşmelerinde sigortacının tüketiciyi bilgilendirme ve aydınlatma yükümlülüğü bulunmaktadır¹¹⁶. Bilgilendirmelerin usulüne uygun yapıldığını ispat yükü sigortacıya aittir.

Yargıtay 'ın sigorta konusundaki yeni uygulamasına göre¹¹⁷ sigorta poliçesindeki riziko gerçekleştiğinde bankanın henüz vadesi gelmemiş kredi taksitlerinin ödenmesi için öncelikle sigorta şirketine başvuru yapması gerekmektedir. Sigorta şirketi sigorta poliçesinin yapılmasından bizzat sorumlu olduğu için sigorta şirketinin bankaya karşı bir def 'i veya itiraz yapması mümkün olmaz. Kredi kullanan tüketicinin ölmesi durumunda, banka sigorta yapılırken tüketicinin kanser gibi rahatsızlığı olduğunu ileri sürerek mirasçılara başvuramaz. Kara 'ya göre hayat sigortasının kredi veren banka ile aynı şirkette bulunan sigorta şirketine yaptırılmasının engellenmesi gereklidir¹¹⁸.

Yargıtay 13. HD. T.10.02.2020 E.2017 /639 K.2020/1772 sayılı kararında¹¹⁹ tüketici kredisi alan tüketicinin kredi teminatı olarak hayat sigortası yapılması halinde takiple ilgili önemli açıklamalar yer almaktadır. Bu davada davacı banka vekili davalılardan murisin ölümünden önce tüketici kredisini kullandığını , ödenmeyen bakiye borçtan mirasçı olmaları nedeniyle sorumlulukları bulunan davalılar hakkında takip yapıldığını , ancak takibe davalıların itirazı üzerine itirazın iptali ve takibin devamını talep etmiştir, davalılar vekili davanın reddini istemiş , ilk derece mahkemesi davayı kabul edip takibe vaki itirazın iptaline ve takibin devamına karar vermiştir, hüküm hem davalılar vekili hem katılma yoluyla da davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir ve Yargıtay ilk derece mahkemesinin hükmünü kanımızca isabetli gerekçelerle bozmuştur. Yargıtay kararında , hayat sigortasının tüketicinin kendi isteğiyle yaptırdığı bir sigorta olmayıp , bu sigortanın tüketicinin aldığı kredinin teminatı olarak düzenlenmiş olduğunu; tüketici kredisi sözleşmesinde ve tüm sigorta poliçelerinin üzerinde kredi veren bankanın adına dain ve mürtehin kaydı bulunacağı yazılı olup sigorta şirketinin menfi yanıtına karşı davacı bankanın lehtar

116 KARA, s.367.

117 Y.13. HD.T.18.03.2019 E.2016 /26289 K.2019/3448 sayılı kararı (KARA, s. 365 dn.147); Y.13. HD.T. 06.02.2019 E.2016/18862 K.2019/1327 sayılı kararı (KARA, s.365 dn.147).

118 KARA, s.365.

119 www.lexpera.com/içtihat (Erişim tarihi: 12.12.2020).

olduğunu; sigorta poliçesindeki hakları talep ettiğinde sigorta şirketinin ona karşı ileri sürebileceği bir def 'i ve itiraz hakkının bulunmadığını ; sigorta poliçesinde tüketicinin sigortalı , bankanın lehtar olduğu ve poliçenin sigorta şirketi tarafından düzenlenmiş olduğunu ; rizikonun gerçekleşmesi halinde bankanın poliçe teminatı kapsamındaki bakiye kredi alacağını öncelikle sigorta şirketinden tahsil etmesi gerektiğini; sigorta şirketinin bankaya karşı tüketicinin sorunları olduğunu ileri süremeyeceğini, bankanın TMK.m.2 de düzenlenen dürüstlük kuralına aykırı olarak tüketiciye yönelik takibi başlatmış olduğu belirtmiştir. Kanımızca Yargıtay'ın tüketici kredisi nedeniyle hayat sigortası yapılması halinde bankanın poliçe limiti içinde kalan kredi alacağını öncelikle sigorta şirketinden tahsil etmesinin zorunlu olduğunu işaret etmesi tüketicinin korunması bakımından yerinde olmuştur, çünkü tüketici adına yapılan hayat sigortası varken bankanın tüketicinin ölümü nedeniyle tüketicinin mirasçılarında kredi alacağını tahsil için takibe başlaması Yargıtay kararında belirtildiği gibi “ Sigorta hukukunun temel ilkelerine ve sigorta yapılmasının amacına aykırılık oluşturacağı gibi sigorta yapılmasına duyulan güveni ve itimadı da zedeler”. Ayrıca bankanın bütün hukuki yolları tüketmeden tüketiciden tahsil edilmesi için takibe gitmesi, TMK.m.2 'deki dürüstlük kuralına açıkça aykırıdır.

2. Kredi Kartı Sözleşmesindeki Özel Düzenlemeler

Kredi kartı çıkaran kuruluş, alacağını teminat altına almak için kart hamili tüketiciden kişisel veya aynı teminat isteyebilir¹²⁰. Uygulamada çoğunlukla kredi kartı sözleşmelerinde aynı teminat masraflı ve zahmetli olduğu için seçilmemektedir. Kredi kartıyla sağlanan kredinin limiti diğer kredi türlerine göre daha düşük olduğundan ipotek tesisine gidilmemektedir¹²¹. Kart hamili tüketici olabilir veya olmayabilir. Kart hamilinin tüketici olduğu kredi sözleşmeleri, tüketici sözleşmesi niteliği taşımaktadır¹²².

4077 sayılı TKHK.m.10/A ve 5464 sayılı BKKKK.m. 'ndan önce kredi kartı sözleşmesinde kişisel teminatın olarak garanti veya müteselsil kefalet olacağı hakkındaki hükümlerin geçerliliği tartışmalı bir konuydu¹²³. Uygulamada kart çıkaran kuruluşların kişisel teminat

120 KARA, s.1394.

121 CEYLAN, *Doçentlik tezi*, s.164.

122 CEYLAN, Ebru, **5464 Sayılı Kanun**, s.29 vd.

123 BARLAS, s.969 vd.

seçimi kefaletten garantiye kaymıştır¹²⁴. Bu sözleşmelerin büyük çoğunluğunda tüketicinin kredi kartı borcu için verilen kişisel teminatın “garanti” olduğu yazılmış olduğundan bu durum tüketici aleyhine sonuç yaratmaktaydı¹²⁵. Bankalar, kefil koruyucu hükümlerden kurtulmak amacıyla geçerliliği bir limit belirlenmesine ve belirli şekilde yapılmasına gerek olmayan garanti taahhüdünü teminat olarak kredi kartı sözleşmelerine koymuşlardı¹²⁶. Ülkemizde kredi kartı sözleşmeleri bütün bankalar bakımından standart bir metin halinde olmadığından kredi kartı sözleşmelerinin içerikleri bankalara göre değişmektedir. Verilen kişisel teminatın hukuki niteliği belirlenirken bankanın tek taraflı hazırladığı kredi kartı sözleşmesi metnindeki garanti veya kefalet ifadeleri yerine gerçek iradelerinin anlamının ve içeriğinin araştırılarak fer’ilik ve aslilik kriterinin öncelikli kriter olarak belirleyici olduğu üzerinde durulmuştu¹²⁷.

Yeni TBK. yürürlüğe girince m.583 hükmünde kefilin sorumlu olacağı azami miktarın kendi el yazısı ile yazılması zorunluluğu getirildi. Yargıtay ‘ın 2001 yılından itibaren verdiği kararlarda¹²⁸ kredi kartı sözleşmesine verilen kişisel teminatın adi kefalet olduğunu belirtmiştir. 5464 sayılı BKKKK. m. 24/V hükmünde kredi kartı sözleşmelerine verilen kefaletin TBK. ‘da düzenlenen adi kefalet hükümlerine tâbi olduğu kabul edilmiştir. Böylece kefilin tüketici sıfatına sahip kart hamiliyle beraber müteselsilen kefil olmak veya garanti vermek ile ilgili dair kayıtların yer alması 5464 sayılı BKKKK. ‘da yasaklanmıştır. 6502 sayılı TKHK.m.4/ VI hükmünde de bütün tüketici sözleşmeleri için aynı düzenleme yer almaktadır. Kefil, kredi kartı sözleşmesinde yer alan ve kefil olmayı kabul ettiği miktar kadar sorumludur.

Kredi kartı sözleşmesinin zorunlu şartları içinde kefalet ile ilgili de düzenleme bulunmalıdır. BKKKK. m.24/I ve BKKKY .m 17 hükmüne göre kart çıkaran kuruluşlar ile kart hamilleri arasındaki ilişkiler, bu Kanun ve ilgili diğer mevzuat çerçevesinde en az on iki punto ve koyu siyah harflerle hazırlanacak yazılı şekilde veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek

124 BARLAS, s.940.

125 CEYLAN, **Doçentlik tezi**, s.164 vd.

126 BARLAS, s.944.

127 BARLAS, s. 972.

128 bkz. kararlar için KARA, s.1395.

ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulacak sözleşmeler ile düzenlenir ve buna ilişkin usûl ve esaslar Kurul tarafından belirlenir. Sözleşmenin bir örneği, kart hamiline ve varsa kefile verilir. Sözleşme hükümleri ve kartın kullanımı hakkında kart hamiline ayrıntılı bilgi verilmesi zorunludur. Böylece kredi kartı sözleşmesi hakkında kefilin bilgi sahibi olması için kefile de sözleşmenin bir örneği verilmektedir. Kanımızca kefile kredi kartı sözleşmesinin bir nüshasının verilmesi ile bilgilendirilmesinin sağlanması yerinde bir düzenlemedir.

BKYYY. m.24/IV hükmüne ve BKKKY.m.17/V i hükmü gereği kredi kartı sözleşmesinin şartları içinde kredi kartı sözleşmesi için kefil alınması halinde, sözleşmede veya kefalet sözleşmesinde nelerin belirtilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Bu hükme göre kefil için temerrüt halinin, kart hamilinin borcunun kendisine bildirilmesi ile başlayacağı, kefaletin Türk Borçlar Kanunu'nun adi kefalet hükümlerine tabi olduğu ve önce asıl borçluya başvurulup tüm tahsil yolları denenmeden kefilin borcun ifasının istenemeyeceği ve mevcut sözleşme hükümlerinde kefilin sorumluluğunu artıracak değişikliklerin ve kart limitindeki artışın kefil açısından geçerli olabilmesinin kefilin yazılı onayına bağlı olduğunun belirtilmesi zorunludur. Böylece kefil için temerrüt halinin başlangıcı belirtilmiştir ve kefilin adi kefalet hükümlerine tâbi olduğu açıkça düzenlenmiştir¹²⁹.Kefilin sorumluluğunu artıracak değişikliklere karşı korunması için kanımızca isabetli olarak kefilin yazılı onayı aranmıştır.

Yargıtay'ın bir kararında ¹³⁰ kefilin vekilinin açtığı davada Bankası tarafından dav dışı....isimli şahsa verilen kredi kartı sözleşmesine kefil sıfatıyla imza attığını, kefalet sözleşmesinde kefalet limiti belirtilmediğinden geçerli bir kefalet sözleşmesinden bahsedilemeyeceğini, ayrıca borcun zamanaşımına uğradığını iddia ederek icra takibi nedeniyle müvekkilinin borçlu olmadığını tespitine, %40'dan az olmamak üzere tazminata karar verilmesini talebine karşı , davalı vekili, kefalet sözleşmesinin hukukuna uygun olup, davacının sözleşmede müşterek borçlu ve müteselsil kefil sıfatıyla imzasının bulunduğu, 20 yıllık zamanaşımı süresinin olduğunu belirterek, davanın reddini istemiştir. Mahkeme davacının kredi kartı sözleşmesini kefil sıfatıyla imzaladığı, 6502 sayılı Yasa uyarınca davalının asıl borçluya başvurmadan kefile başvuramayacağı gerekçesiyle davanın kabulüne,

129 CEYLAN, 5464 Sayılı Kanun, s.39.

130 Y.19. HD. T.03.12.2015 E. 2015/4870 K. 2015/16250 sayılı kararı (karararama. yargitay.gov.tr, E. T. 10.12.2020).

şartlar oluşmadığından kötü niyet tazminatı isteminin reddine karar vermiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir. Y. 19. HD. ise 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nun 24/son maddesi uyarınca kredi kartı kullanımlarındaki kefaletin Borçlar Kanunu'nda belirtilen adi kefalet hükümlerine tabi olması, asıl borçluya başvurulup, borcun tahsili için tüm yollar tüketilmeden kefinden borcun ifasının istenemeyecek olmasına göre hükmü onamıştır. Kanımızca Y. 19 HD. 'nin kararı , davacının kredi kartı sözleşmesinde “ müşterek borçlu ve müteselsil kefil “ olarak yer alan ifadeleri kefil imzalarsa da gerek 6502 s. TKHK. ve gerekse 5464 s. BKKKK. gereği geçersiz olduğu için isabetlidir.

Yargıtay 19 HD. 2016/15741 E. 2018/552 sayılı kararına¹³¹ konu davada davacı kefil , kredi kartı sözleşmesinin geçersiz olduğunu, sözleşmede kefalet miktarının belirtilmemesi nedeniyle sorumlu olmayacağı ve davalının asıl borçluya yönelik bir icra takibi bulunmadan kefile başvurulamayacağı , alacağın zamanaşımına uğradığı iddialarına karşılık davalı banka ise kredi kartı sözleşmesinde davacının kefil olduğunu ve kredi kartı sözleşmesine ek olarak garanti taahhütnamesini imzaladığını ve bu taahhütnamede limitle bağlı olmadan kefilliği kabul etmiş olduğunu ve yapılan kredi kartı sözleşmesinin yürürlükteki hükümleri uygun bir sözleşme olduğunu, zamanaşımının 20 yıl olduğunu savunmuştur. Mahkeme alacaklının öncelikle borçluya başvurarak işlemin semeresiz kalması halinde kefile yönelmesi gerektiğini, takip dosyasına göre kefile borçlu ile birlikte doğrudan icra takibi yapıldığını belirterek davayı kabul etmiştir. Davacı bankanın temyiz itirazı üzerine konu Yargıtay dairesinin önüne gelmiştir. Kredi kartı sözleşmesinde “garanti taahhütnamesi” başlıklı kısmı davacının imzalaması Yargıtay kararında tartışılmıştır. Garanti sözleşmesinde kefalette olduğu gibi limit belirleme koşulu bulunmasa da belirsizliğin garantisinin olmadığı, sözleşme kurulduğu anda garanti edenin neyi garanti ettiğini bilmeye veya bu konudaki bilgilerin sözleşmede yer alması gerektiği belirtilmiştir. Somut olayda özel yasa olan 5464 sayılı BKKKK. m.24/son hükmündeki adi kefaletle ilişkin hükmün gözetilmemesinin uygun olmadığını belirterek davanın kabulü gerektiğini belirtmiştir. Kanımızca Y. 19. HD 'nin kararında, kredi kartı sözleşmesindeki “garanti taahhütnamesini” imzalayanın garanti veren olarak sorumlu olmayacağı, 5464 sayılı BKKKK. m.24/son hükmündeki adi kefaletle ilişkin hükme göre sorumlu olacağı yönündeki değerlendirilmesi isabetlidir.

131 Y. 19. HD.T.12.02.2018 E. 2016/15741, K. 2018/552 sayılı kararı (karararama.yargitay.gov.tr)

SONUÇ

Ülkemizde tüketicilerin yeterli nakde sahip olmamaları nedeniyle yönelindikleri tüketici kredisi ve kredi kartı kullanımı reklamların ve etkili pazarlama yöntemlerinin sonucunda çok artmıştır. Tüketicilerin pek çoğu kredi kartıyla sadece alışveriş yapmamaktadır, limiti içinde para çekebilmekte ve taksitlendirme yaparak farkında olmadan aşırı borç altına girebilmektedir. Tüketiciler, tüketici kredisinin geri ödenmesindeki borç yükünü ödemedede zorlanabilmektedir. Tüketicilerin aşırı borçlanmasının koronavirüs pandemisinin yaşandığı dönemlerde daha da arttığı görülmektedir. Tüketici kredisi veya kredi kartı borcu ödenmemesi halinde banka kart hamili lehine bankaya karşı teminat veren üçüncü kişiye başvurarak tahsil etmek istediği için tüketicinin borcu üçüncü kişiyi de yakından ilgilendirmektedir.

Tüketicinin tüketici kredilerinde ve kredi kartlarında teminatlar bakımından korunması amacıyla 6502 sayılı TKHK. 'nda önemli düzenlemeler getirilmiştir. Tüketici kredisi ve kredi kartı sözleşmeleri, tarafların güven ilkesine bağlı olarak kurulan sözleşmelerdir. Kredi veren tüketicilerin ekonomik durumu inceleyerek kredi vermek ister. Tüketicilerin borçlarını ödememe riskine karşı kredi veren tüketici kredisi ve kredi kartı sözleşmelerinde aynı veya kişisel teminatlara başvurmaktadır. Tüketici kredisi sözleşmelerinde ve kredi kartı sözleşmelerinde kişisel teminatlar zorunlu şartlar olarak sözleşmenin içeriğinde bulunmaktadır.

6502 sayılı TKHK. m.4 /VI hükmünde tüketici sözleşmelerinde kişisel teminatın "adi kefalet" sayılması gerektiği genel kuralı ile kefaletten başka bir teminat türü kararlaştırılması halinde adi kefaletin geçerli olduğu kabul edilmiştir. Böylece alacaklı kredi verenin öncelikle tüketiciye daha sonra ise kefile başvurması gerekecektir ve kefil, adi kefaletle özgü def'ileri ve asıl borç ilişkisine özgü def'ileri alacaklıya karşı ileri sürebilecektir. Adi kefilin borcu tali ve fer'i niteliktedir. Böylece tüketici kredisi veya kredi kartı sözleşmesinde "müteselsil kefalet "veya "garanti sözleşmesi" kuralı getirilmiş olsa dahi kefil için adi kefalet söz konusu olacaktır. Böylece tüketiciye kefil olmak isteyenler için teşvik edici olmuştur. TKHK.m.4/VI hükmünde tüketicinin borcu için adi kefalet zorunluluğu getirilmesinden sonra buna aykırılık halinde Kanunda "kesin hükümsüz" sayılması gerektiğinin açıkça vurgulanmasında yarar vardır.

6502 sayılı TKHK. m.4/VI hükmünde tüketicinin alacaklarına karşı verilen kişisel teminatın ise müteselsil kefalet olunca müteselsil kefilin sahip olduğu savunmaları alacaklıya karşı yapabilecektir. Böylece alacaklı TBK.m.586 'daki hükümdeki şartlara göre müteselsil kefile başvurabilecektir. Bu kural, tüketicinin alacaklarının korunması için yararlı bir kural olarak görünebilir, ancak tüketicinin yararına gözüken bu kural girişimcinin müteselsil kefaletten daha ağır bir sorumluluk öngörmesi halinde tüketicinin aleyhine olacağı için kanımızca haklı olarak eleştirilmiştir.

Tüketici kredisi sözleşmelerinde ve kredi kartı sözleşmelerinde tüketicileri sözleşme kurulmadan önce ve kurulduktan sonra sözleşme şartlarıyla ilgili kredi verenin/ kart çıkaran kuruluşun bilgilendirme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu yükümlülüğün bu sözleşmelere teminat veren kefil için de geçerlidir, çünkü kefil, bu sözleşmelerin ekonomik riskini üstlenmek zorunda kalabilir. Tüketici kredisi ve kredi kartı sözleşmeleri geçerli olmaları için belirli şekilde yapılmaları kanunen zorunlu sözleşmelerdir. Bu sözleşmelerin zorunlu içeriğine uygun olarak düzenlenmeleri gereklidir.

Tüketicinin yanında tüketici kredisi sözleşmesinde sözleşmesinin şartları konusunda bilgi edinmesi için banka tarafından kefile de bir nüshasının verilmesi gerektiği kanımızca Kanunda açıkça düzenlenmelidir. Tüketici kredisi sözleşmesinde tüketicinin cayma hakkı bulunmaktadır (6502 s. TKHK.m.24). Kanımızca kefilin de cayma hakkından yararlanması gerekir. Bu düzenlemenin Kanunda yapılmasında kefilin korunması için yarar vardır. Elbette kefilin cayması kredi veren bakımından zor durum yaratabilir. Burada tarafların menfaatlerinin de değerlendirilmesinde yarar vardır.

Tüketici kredisi sözleşmesinde sigorta yaptırılması tüketicinin yazılı veya kalıcı veri saklayıcısı aracılığıyla açık talebi olmadan kredi ile ilgili sigorta yaptırmasının yasaklanması ile tüketiciye seçme özgürlüğü tanınmış olması olumludur. Böylece kredi kuruluşları, tüketiciyi, tüketici kredisi sözleşmesinde sigorta yaptırmaya ve kendi sigorta şirketiyle sözleşme yapmaya zorlayamayacaktır. 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu m.28 hükmüne göre her türlü sigortacılık işlemleri denetime tabi işlemlerdir. Ancak kanımızca TKHK.m.29 hükmüne aykırılık halinde kredi kuruluşlarına yönelik yaptırım düzenlemesine ihtiyaç vardır, sadece TKHK.m.77 hükmündeki idari yaptırımın uygulanması yeterli değildir.

Kredi kartları ile ilgili 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Kanunda kredi kartı sözleşmelerine kefaletin adi kefalet hükümlerine tabi olduğu ve sözleşmenin bir nüshasının kefile verilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Ayrıca kefilin sorumluluğunu artıracak değişikliklerin ve kart limitindeki artışın kefil açısından geçerli olabilmesinin kefilin yazılı onayına bağlı tutulması kefilin korunması için kanımızca isabetli olmuştur. 6502 sayılı TKHK. ise tüketici kredisi kapsamında m.22/II hükmünde bütün kredi kartı sözleşmelerini değil, bazı kredi kartı sözleşmelerini düzenlemiştir. Kredi kartının 6502 s. TKHK. m.22/II anlamında tüketici kredisi sayılması için faiz veya benzeri menfaat karşılığında ödemenin üç aydan daha fazla süre ertelenmesi veya benze şekilde taksitle ödeme imkanı sağlaması gerekir. Tüketici kredisi olarak nitelenen kredi kartlarına uygulanacak faiz oranının kredi kartı sözleşmesinde belirlenen orandan fazla olamayacağı da m.22/II hükmünde tüketiciyi korumak için düzenlenmiştir.

Ülkemizde aşırı borç yükü altında olan tüketiciler yanında her ne kadar kefil koruyucu hükümler bulunsa da Tüketici Hukuku kapsamında banka karşısında ekonomik ve tecrübe bakımından daha zayıf olan kefilin korunması için çalışmamızda belirttiğimiz gibi daha kapsamlı düzenlemelerin yapılmasına ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

AKİPEK, Şebnem: **Türk Hukuku ve Mukayeseli Hukuk Açısından Tüketici Kredisi**, Ankara 1999. (atıf şekli: mukayeseli hukuk)

AKİPEK, Şebnem: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Çerçevesinde Kredi Kartları, **AÜHFD**, Y.2003 C.52, S.3, s. 103-119. (atıf şekli: kredi kartı)

AKİPEK, Şebnem: Tüketici Kredisi ve Kredi Kartı Bakımından Tüketicinin Korunması, **Terazi Aylık Hukuk Dergisi**, C.9, Özel sayı, Kasım 2014, s. 57-65. (atıf şekli: tüketici)

AKİPEK, Şebnem: **Tüketici Kredileri, Milli Şerh**, Editörler: Av. Hakan Tokbaş –Yrd. Doç. Dr. Özlem Tüzüner, İstanbul 2016, s.480-540. (atıf şekli: Şerh)

ALTOP, Atilla: **Bankacılık Sektöründeki Tüketici İşlemlerinde Tüketicinin Edimlerine Karşılık Olarak Alınan Şahsi Teminatlar, Yürürlüğe Beş Kala 6502 Sayılı Kanun'a Göre Bankacılık ve İnşaat Sektörlerindeki Tüketici Hukuku ve Uygulamaları**, Ankara 2014. (atıf şekli: bankacılık)

ALTOP, Atilla: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Tüketici Kredisi Sözleşmesi, **Uluslararası Tüketici Hukuku Sempozyumu**, 24-25 Kasım 2011, Metinler Kitabı, s.80-95. (atıf şekli: tüketici kredisi)

ASLAN, İ. Yılmaz: **Bankacılar İçin Tüketici Hukuku**, İstanbul 2016.

ATAMER, Yeşim M. : **Krediler ve Diğer Finansman Sözleşmelerinde Tüketicinin Korunması**, İstanbul 2016.

BARLAS, Nami: Kredi Kartı İlişkisinde Bankaya Karşı Verilen Kişisel Teminatın Niteliğinin Belirlenmesi, **Prof. Dr. Ömer Teoman 'a 55. Yaş Günü Armağanı**, C. 2, İstanbul 2002, s. 937-989.

CEYLAN, Ebru: 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'undaki Tüketici Kredileriyle İlgili Yeni Düzenlemeler, **İstanbul Barosu Dergisi Tüketici Hukuku Özel Sayısı**, C. 88, 2014 Özel sayı : 1 , s. 61-80.(atıf şekli : tüketici kredisi)

CEYLAN, Ebru: Kredi Kartı Kullanan Tüketicinin Hukuki Durumu, **Doçentlik Tezi**, İstanbul 2010. (atıf şekli: Doçentlik tezi)

CEYLAN, Ebru: Kredi Kartıyla İlgili 6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun 'un Getirdiği Yenilikler, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 117, Mart – Nisan 2015, s.233-284. (atıf şekli: kredi kartı)

CEYLAN, Ebru: **5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununa göre Kredi Kartları Hükümleri Çerçevesinde Tüketicinin Korunması, Tüketici Hukukunda Güncel Sorunlar**, Editör Dr. Gözde Zeytin Çağrı, İstanbul Şubat 2020, s.29-69. (atıf şekli: 5464 Sayılı Kanun)

CEYLAN, Ebru: Avrupa Birliği Hukukunda ve Türk Hukukunda Tüketici Kredileri I, **TBB Dergisi** Y. 2008, S. 79 s.35-60. (atıf şekli: Avrupa Birliği, I)

CEYLAN, Ebru: Avrupa Birliği Hukukunda ve Türk Hukukunda Tüketici Kredileri –II, **TBB**, Y.2009, S.80, s.121-148. (atıf şekli: Avrupa Birliği, II)

CEYLAN Ebru: Tüketici Hukuku Alanında Koronavirüs Sürecinin Etkileri, **İstanbul Barosu Dergisi** Temmuz – Ağustos 2020, C. 94 S. 2020/4, s. 15-42. (atıf şekli: koronavirüs)

CEYLAN, Ebru: 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamına Giren Tüketici Sözleşmeleriyle İlgili Değerlendirmeler, **Legal Hukuk Dergisi** Haziran 2020 C. 18 S. 210, s. 2489-2528.

COŞKUN YORULMAZ, Zeynep: Tüketici Sözleşmelerinde Şahsi Teminatlar, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim dalı, İstanbul 2018.

ÇEKER, Mustafa: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Kredi Kartı Borcunun Ödenmemesi ve Hukuki Sonuçları, **Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.VIII, S. 1-2 Yıl 2004, s.415-442.

DEMİRKOL, Elit Meviza: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Sigorta Sözleşmelerine Etkisi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul 2020.

EREN, Fikret: **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, 7. Baskı, Ankara 2020.

EREN, Fikret: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 24. Baskı, Ankara 2019.

GEZDER, Ümit: **Tüketici Kredisi Sözleşmeleri**, İstanbul 1998.

GÜMÜŞ, M. Alper: **Tüketici Kanunu Şerhi**, İstanbul 2014.

HAVUTÇU, Ayşe: 6502 Sayılı Tüketicinin korunması Hakkında Kanun'un Konu Bakımından Uygulama Alanı: Özellikle Tüketici İşlemleri Bakımından Kanun 'un Kapsamı, **Terazi Aylık Hukuk Dergisi**, C. 9, S. Özel sayı, Kasım 2014, s.8-19.

HELVACI, İlhan: Banka Kredi Sözleşmeleri Çerçevesinde Adi Kefalet Sözleşmesine İlişkin Gelişmeler, **İÜHFİM C.LXV S. 1**, Yıl 2007, s. 263-272.

İŞINTAN, Pelin: **Bankacılık İşlemlerinde Tüketicinin Aydınlatılması Yükümlülüğü, Tüketici Hukukunun Güncel Sorunları**, Editör Dr. Gözde Zeytin Çağrı, İstanbul 2020, s.245-290.

KANETİ, Selim: **Hukuki İşlemlerin Çevrilmesi (Tahvili)**, İstanbul 1972.

KARA, İlhan: **6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna göre Hazırlanmış Tüketici Hukuku**, 2. Baskı, Ankara 2021.

KELEŞ, Adem: Tüketici Sözleşmelerinde Teminat, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Ankara 2015.

KILIÇ, Umut: Tüketici Kredilerinde Aynı Teminat Sorunu, **Yüksek Lisans Tezi**, 2019.

KILIÇOĞLU , Ahmet : **Borçlar Hukuku Özel Hükümler** , Ankara 2019.

KOCAMAN Arif: Türk Borçlar Kanunu'nun 603. Maddesi Üzerine Bir Değerlendirme-Kefalet İlişkin Hükümlerin Uygulama Alanı, Prof. Dr. M. İlhan Uluşan'a Armağan,C.III, **Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi** ,Özel sayısı C.15 S.2 Temmuz 2016 , s.483-510.

KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip: Değişik Kısmi Hükümsüzlük ve Genişletilmiş Kısmi Hükümsüzlük Kavramları ile İlgili Düşünceler, **Prof. Dr. Selim Kaneti 'ye Armağan**, İstanbul 1996, s.29 vd.

KUNTALP, Erden: Teminat Kavramı, Teminat Türleri ve Bunlardan Doğan Sorumluluk, **Prof. Dr. Reha Poroy'a Armağan**, İstanbul 1995, s.263- 299.

OĞUZ, Uğur: Tüketici Kredilerinde Kefalet Sözleşmesi, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Okan Üniversitesi Hukuk Anabilim Dalı Ekonomi Hukuku Programı, İstanbul 2019.

ÖZEN, Burak: Tüketici Kredileri Çerçevesine Verilen Kişisel Teminatların Geçerliliği, **3. Tüketici Hukuku Sempozyumu**, düzenleyiciler: Av. Hakan Tokbaş, Prof. Dr. Fehim Üçışık, Ankara, 2014, s.286-296. (atıf şekli: sempozyum)

ÖZEN, Burak: **Madde 4: Temel İlkeler, Milli Şerh**, Editörler: Av. Hakan Tokbaş –Yrd. Doç. Dr. Özlem Tüzüner, İstanbul 2016, s.61-120. (atıf şekli: Şerh)

ÖZTEK, Selçuk: Genel Olarak Tüketici Kredileri ve Tüketici Kredilerinde Kişisel Teminatlar, **Bankacılar Dergisi**, S, 67, 2008, s.6-27.

REİSOĞLU, Seza: Tüketici Kredileri Hukuki Sorunlar :4077 Sayılı Yasada Değişiklik Öngören Taslak, **Bankacılar Dergisi**, S. 69, 2008, s.50-72.

SERDAR, İlknur: Tüketici Kredilerinde Teminat, **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 9, Özel sayı, Kasım 2014, s.70-86.

SÜZEL, Cüneyt: **Bireysel Kredilerle Bağlantılı Kurulan Sigorta Sözleşmeleri Mevzuatının Değerlendirilmesi, Sigorta Hukukunun Bazı Güncel Sorunları**, İstanbul 2017, s. 93-141.

TAŞKIN, Melda: Krediye Bağlı Hayat Sigortası Sözleşmesi, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel hukuk Anabilim Dalı, İstanbul 2015.

YAVUZ, Cevdet: **Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)**, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Güncellenmiş ve Yenilenmiş 16. Baskı, Hazırlayanlar: Prof. Dr. Cevdet Yavuz –Prof. DR. Faruk Acar –Prof. Dr. Burak Özen, İstanbul 2019.

YAZICIOĞLU, Emine/ŞEKER ÖĞÜZ, Zehra: **Sigorta Hukuku**, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, İstanbul 2020.

YILMAZ, Abdülhamit: **Belirli Süreli Tüketici Kredisi Sözleşmeleri**, İstanbul 2018.

ZEVKLİLER, Aydın /AYDOĞDU, Murat: **Tüketicinin Korunması Hukuku**, 3. Baskı, Ankara 2004.

ZEVKLİLER, Aydın / ÖZEL, Çağlar: **Tüketicinin Korunması Hukuku**, Ankara 2016.